

TEMATICKÝ AKČNÍ PLÁN JESENICKO 2019 - 2022

BYDLENÍ A DLUHY

Obsah

ÚVOD	4
1. ZÁKLADNÍ INFORMACE	5
1.1. Lokalita Jesenicko	5
1.2. Spolupráce ASZ a obcí na Jesenicku v období 2015 – 2019	6
1.3. Sociální vyloučení	8
2. ANALYTICKÁ ČÁST – KVANTITATIVNÍ	10
2.1. Demografie	10
2.2. Bydlení	11
2.2.1. Obecní a sociální byty	12
2.2.2. Trh s nájemním bydlením	14
2.3. Příjmy obyvatel	15
2.4. Příjemci sociálních dávek	15
2.5. Zadluženost obyvatel	17
3. ANALYTICKÁ ČÁST – KVALITATIVNÍ ČÁST	22
3.1. Popis metody	22
3.2. Zapojené obce a organizace	22
3.3. Analýza problémů a příčin	23
3.3.1. Jádrové problémy	23
3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	23
3.3.3. Cílové skupiny pro oblast dluhů	24
3.3.4. Bydlení – problémy a jejich příčiny	25
3.3.5. Dluhy – problémy a jejich příčiny	27
3.3.6. Rizika neřešení situace	28
3.4. Dosavadní přístupy k řešení problematiky nezaměstnanosti a zadluženosti	29
3.5. Priority a zdůvodnění potřebnosti	31
4. NÁVRHOVÁ ČÁST	33
4.1. Strategie intervence pro oblast bydlení	34
4.2. Strategie intervence pro oblast dluhů	41
5. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	45
5.1. Role ASZ	45
5.2. Role obcí	45
5.3. Systém spolupráce	45
5.4. Vyhodnocení aktivit TAP a monitoring aktivit	46
Seznam zkratk	48
Seznam tabulek, obrázků, grafů	48
Zdroje	49
PŘÍLOHY	50

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Úvod

Tematický akční plán Jesenicko je v souladu s národními materiály Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020, Strategie romské integrace 2015 – 2020 a také s materiály regionálními, tedy se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji, Strategickým plánem rozvoje města Jeseník a dalšími strategickými či koncepčními dokumenty v lokalitě. Svým obsahem nabízí konkrétní řešení pro lokalitu Jesenicko.

Dokument se specificky věnuje problematice bydlení v úzké vazbě na řešení dluhové problematiky, která výrazně ovlivňuje schopnost získat si, případně udržet vhodné bydlení. Zvolená témata byla určena na základě diskuze s vedením obcí. Obě zvolená témata navazují na zkušenosti dosavadních nastavených opatření a plně respektují dlouhodobě monitorovaný vývoj situace. V rámci Tematického akčního plánu Jesenicko 2019 – 2022 (dále v textu TAP Jesenicko) zachycujeme aktuální situaci v jednotlivých oblastech, její vývoj v posledních letech a vymezujeme potřebnost pro další období. TAP Jesenicko 2019 – 2022 využívá zkušeností místních aktérů z realizace potřebných aktivit v minulém období a zapracovává potřebné změny.

Dokument se skládá z části analytické, návrhové a implementační. Kapitoly zahrnují kvantitativní data podložená dostupnými informacemi z dostupných analýz a data kvalitativní, jež vzešla z činnosti tematické Pracovní skupiny bydlení a dluhy.

1. Základní informace

1.1. Lokalita Jesenicko

Lokalita Jesenicko je oblast, která se nachází v severní části Olomouckého kraje. Rozlohou odpovídá bývalému okresu Jeseník. Patří sem 24 obcí různé velikosti, přičemž 22 z těchto obcí bylo zapojeno do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování v letech 2015 až 2019. Od druhé poloviny roku 2019 spolupracuje s ASZ 12 obcí.

Obce jsou v okrese Jeseník sdruženy do čtyř mikroregionů:

- Mikroregion Jesenicko,
- Mikroregion Javornicko,
- Mikroregion Žulovsko
- a Mikroregion Zlatohorsko.

Žije zde asi 40 000 obyvatel. Ráz života je ovlivněn geografickou polohou v příhraničním pásu a horský rázem krajiny – Jeseníky, Žulovská pahorkatina, Rychlebské hory. Dějiny Sudet tzn. jak vysídlování původních obyvatel, tak i spontánní imigrace v době komunistického režimu, výrazným způsobem ovlivnila charakter celé této části Olomouckého kraje.

Lokalita je od zbytku Moravy odříznuta pásem hor, je zde nízká hustota osídlení, v období hospodářského útlumu velká míra nezaměstnanosti. Lidé mají nízké příjmy a nachází se zde nápadně mnoho opuštěných nemovitostí včetně nemovitostí, kde bydlí sociálně vyloučení lidé. V posledních letech se obce Jesenicka snaží využít evropských dotací k povzbuzení turistického ruchu, avšak celá oblast zůstává nadále jedním z nejchudších míst České republiky.

V období 2019 – 2022 bude do spolupráce s ASZ zapojeno 12 obcí. Z toho 9 zapojených obcí se nachází v Mikroregionu Žulovsko nebo v jeho těsné blízkosti (obec Vlčice). Další 3 obce leží na území Mikroregionu Jeseník.

Mikroregion Žulovsko sdružuje osm menších obcí: Černou Vodu, Kobylou nad Vidnavkou, Skorošice, Starou Červenou Vodu, Vápennou, Velkou Kraš, Vidnavu a Žulovou. Obce leží v Rychlebských horách v povodí řeky Vidnávky. Svazek obcí vznikl oficiálně v roce 2003, avšak obce spolu spolupracovaly již řadu let předtím. Obec Vlčice se nachází v těsné blízkosti Mikroregionu Žulovsko, se kterým bude v rámci TAP Jesenicko sdílet projekty a aktivity.

Město Jeseník je lázeňské město v Olomouckém kraji, 71 km severně od Olomouce na soutoku Bělé a Staříče. Žije zde přibližně 11 000 obyvatel. Jeseník je obcí s rozšířenou působností a pověřeným obecním úřadem (dále v textu ORP). Obce Česká Ves a Bělá pod Pradědem jsou stejně jako město Jeseník součástí Mikroregionu Jesenicko. Obě obce se nachází v těsné blízkosti města Jeseník.

1.2. Spolupráce ASZ a obcí na Jesenicku v období 2015 - 2019

Hlavním cílem spolupráce ASZ a lokality Jesenicko je zvýšení obecné stability a rozvoje celého území s dopadem na všechny obyvatele. Snahou všech zapojených bylo a je podpořit region tak, aby měl šanci se ve statistikách posunout k lepším výsledkům. Tato spolupráce je složitější právě o to, že Jesenicko je rozsáhlým a vnitřně členitým územím, i přes tyto bariéry se v letech 2015 až 2019 podařilo realizovat řadu projektových a neprojektových opatření.

Spolupráci ASZ a lokality Jesenicko v letech 2015 až 2019 můžeme rozdělit na dvě hlavní etapy:

- I. Etapa - KOMPLEXNÍ INTENZIVNÍ PODPORA 2015 až 2018 – v tomto období byl zpracován Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2015 – 2018, na jehož základě byly připraveny a následně realizovány projektové a neprojektové aktivity, které směřovaly k naplňování SPSZ Jesenicko 2015 - 2018. V daném období bylo do spolupráce s ASZ zapojeno 22 obcí ORP Jeseník.
V rámci projektových aktivit bylo realizováno 9 projektů OPZ zaměřených na sociální začleňování a 3 projekty IROP, v jejichž rámci byly vybudovány 2 komunitní centra a sociální byty v Jeseníku. V daném období bylo také podáno 6 projektových žádostí na vybudování dalších sociálních bytů v lokalitě. Všechny žádosti byly kladně hodnoceny. V rámci neprojektových opatření se spolupráce zaměřila především na síťování, vzdělávání a přenos dobré praxe. V lokalitě například vznikla Dluhová platforma Jesenicko, které se pravidelně účastní řada zástupců NNO a obcí. Ve sledovaném období proběhl také monitoring dopadů projektů OPZ. **Detailně je tato etapa vyhodnocena ve Strategickém plánu sociálního začleňování Jesenicko 2019 -2022.**
- II. Etapa - VZDÁLENÁ DÍLČÍ PODPORA 2019 – 2022. Pro toto období je přelomový zejména rok 2019. Na začátku roku byla partnerským obcím nabídnuta možnost vstoupit do výzvy OPZ č. 052 a v rámci vzdálené dílčí podpory získat finanční prostředky na řešení nejpalčivějších problémů v lokalitě a to prostřednictvím tzv. tematického akčního plánu (dále v textu TAP), který „se tematicky zaměřuje pouze na vybrané dílčí oblasti, nebo konkrétní části území, nebo konkrétní procesy, které bude rozvíjet s ohledem na efektivní řešení a podporu jeho udržitelnosti, TAP neřeší problematiku sociálního vyloučení v celé šíři, ale jen v dílčí oblasti...“¹ Do tvorby TAP se zapojilo **12 obcí lokality**. Zástupci obcí se rozhodli pokračovat ve spolupráci s ASZ a zaměřit další etapu spolupráce především na oblast bydlení a dluhy. I nadále zůstává hlavním partnerem pro spolupráci město Jeseník.

¹ Zdroj: Výzva k předkládání žádostí o podporu

<https://www.esfcr.cz/documents/21802/5289373/Text+v%C3%BDzvy+%C4%8D.+052+OPZ.pdf/27c3f256-17fa-440b-bbff-22291717b88f?t=1484217680533>

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Tabulka č. 1 Seznam zapojených obcí v období 2019 - 2022

Mikroregion Jesenicko	Mikroregion Žulovsko	Mikroregion Javornicko	Mikroregion Zlatohorsko
Jeseník	Černá Voda	Bernartice	Zlaté Hory
Bělá pod Pradědem	Kobylá nad Vidnavkou	Bílá Voda	Mikulovice
Česká Ves	Skorošice	Javorník	Supíkovice
Lipová – lázně	Stará Červená Voda	Uhelná	Písečná
Ostružná ²	Vápenná	Vlčice	Velké Kunětice
	Velká Kraš		Hradec – Nová Ves
	Vidnava		
	Žulová		

Hlavní činnosti realizované v roce 2019 jsou:

- zpracování a schválení **STRATEGICKÉHO PLÁNU SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ JESENICKO 2019 až 2022**, který zahrnuje vyhodnocení SPSZ Jesenicko 2015 – 2018 a formuluje doporučení pro období 2019 – 2022.
- zpracování a schválení **TÉMATICKÉHO AKČNÍHO PLÁNU 2019 až 2022 - bydlení a dluhy³**. Strategický dokument podrobně mapuje problematiku bydlení a dluhů, navrhuje projektová a neprojektová opatření pro dané oblasti.
- **Projektové poradenství OPZ**, které je v daném roce zaměřeno především na přípravu projektů OPZ zaměřených na bydlení a dluhy.
- **Příprava a podání projektových žádostí** zaměřených na bydlení a dluhy do výzvy OPZ č. 052.

Po celé období 2019 – 2022 bude v lokalitě probíhat:

- **Realizace projektů OPZ a IROP** zaměřených na oblast bydlení, případně oblast dluhů.
- **Projektové poradenství** a to ve všech fázích přípravy a realizace projektů OPZ či IROP – tato aktivita bude zajištěna lokálním konzultantem ASZ případně lokálními experty ASZ.
- **Síťování zaměřené především na oblast dluhů a bydlení**. Nadále bude pokračovat činnost Dluhové platformy Jesenicko a očekáváme rovněž vznik a fungování platformy zaměřené na sociální bydlení.
- **Monitoring dopadů projektů OPZ na lokalitu**, který zajišťuje Agentura.
- **Vzdělávání, předávání příkladů dobré praxe** v lokalitě Jesenicko případně v partnerských lokalitách ASZ.

² Obec Ostružná není zapojena do spolupráce s ASZ

³ Přičemž TAP neřeší problematiku sociálního vyloučení v celé šíři, ale jen v dílčí oblasti (proces, aktivita, část území apod.). TAP se vždy váže ke konkrétní sociálně vyloučené lokalitě a obsahuje popis stávající situace v lokalitě, cíl pozitivní změny a návrh konkrétního řešení. TAP je vázán na finanční podporu OPZ výzva ř. 052.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

1.4. Sociální vyloučení

Na problematiku sociálního vyloučení obcí Jesenicka je možné nahlížet dvojím způsobem. Optikou **koncentrace strukturálních příčin**, tedy obecně **vysoké nezaměstnanosti a zadluženosti obyvatel, množství sociálních dávek, úrovně vzdělanosti nebo periferní polohy obcí**, je někdy za sociálně vyloučenou oblast nebo také za oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení označován celý region. V tomto případě je tento pojem ekvivalentem polohy regionu uvnitř tzv. Sudet nebo v pohraničí. Ačkoliv se při použití termínu sociální vyloučení pro celou oblast jedná ve většině případů o nadsázku, nelze popřít, že je řadou místních aktérů i obyvatel považována odlehlost regionu a vzdálenost od zbytku Olomouckého kraje (za „horami“) za zdroj řady místních problémů, ze které však zároveň pramení specifika určité míry lokální soudržnosti a v řadě ohledů i potřeby jisté „soběstačnosti“. Sociální vyloučení tedy prostupuje celou oblast a týká se do jisté míry většiny zdejších obcí. Místní mají většinou o sociálně vyloučených v jednotlivých obcích přehled a povědomí, ale obvykle nedochází k jasnému prostorovému vyloučení, ve většině případů se jedná především o jednotlivce, rodiny či domácnosti.

Mimo zvýšenou úroveň chudoby a sociálního vyloučení, existují v lokalitě místa, která jsou prostorově či více vyloučena, například kvůli své etnické struktuře, specifickému způsobem života obyvatel nebo v souvislosti s vyšší mírou migrace. Jedná se obvykle o bytové domy s obyvatelstvem ohroženým sociálním vyloučením nebo přímo o tzv. sociálně vyloučené lokality. V partnerských obcích se již v roce 2008 hovořilo především o lokalitách v obcích Vlčice, Kobylá, Velká Kraš, Jeseník, Česká Ves, kde měla bydlet romská komunita. **Sedm let poté uvádí tzv. Gabalova zpráva z roku 2015 potom následující lokality:**

Tabulka č. 2 Obce se sociálně vyloučenými lokalitami na území zapojených obcí⁴

Název obce	Počet lokalit	Počet obyvatel v SVL	Počet obyvatel obce
Kobylá nad Vidnávkou	2	60	420
Jeseník	3	120	11 579
Velká Kraš	1	80	779
CELKEM	6	260	12 778

Při sečtení všech lokalit v uvedených obcích docházíme k počtu zhruba 260 obyvatel ohrožených sociálním vyloučením, přičemž odhadovaný počet romských obyvatel lokalit se

⁴ (Zdroj: SPSZ 2015 - 2018, MPSV)

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

pohyboval okolo 75 %. Přičemž část sociálně vyloučených osob nebo osob ohrožených sociálním vyloučením je v lokalitě rozptýlena – žije mimo SVL. Zkušenosti z Jesenicka i dalších lokalit také ukazují, že mezi sociálně vyloučenými narůstá podíl osob z majoritní populace. Údaje z výše uvedené tabulky upřesňuje a doplňuje Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2015 – 2018, který poukazuje na to, že uváděny lokality se od sebe liší – některé jsou významně prostorově segregované, charakterizované vesměs substandardním bydlením (nejvýrazněji Kobylá n.V., V. Kraš), v jiných není prostorová segregace výrazná či zcela chybí a lokalita je spíše charakterizovaná koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením v jednom sousedství. Bydlení lze často označit z technického hlediska za standardní, problém je spíše jeho nestabilita, případně riziko ztráty bydlení. V některých místech lze pozorovat napětí mezi obyvateli SVL a ostatními obyvateli obce. Gabalova zpráva zároveň neřeší osoby ohrožené sociálním vyloučením, které žijí rozptýleně, přitom se jedná o nezanedbatelné číslo osob postižených často kumulací znevýhodňujících faktorů, které jim brání v úspěšném začlenění do běžných aktivit společnosti a lokální komunity.

Dle Situační analýzy Jesenicka se daný výčet sociálně vyloučených lokalit, ani odhadovaný počet jejich obyvatel, od popisovaného stavu do současnosti zásadně nezměnil. Za lokalitu s nejvyšší mírou sociálního vyloučení jsou dnes označovány především bytové domy v Kobylé nad Vidnávkou a Velké Kraši. Jako částečně sociálně vyloučené lokality jsou dále označovány městské bytové domy v Jeseníku na ulicích Tylova a Vodní (kde se jedná o soukromý bytový dům s asi 30 nájemníky a dále o městský bytový dům s 30 nájemníky, z velké části se jedná opět o Romy). V Jeseníku souvisí vznik a vývoj sociálního vyloučení hlavně s předchozí bytovou politikou města, konkrétně s odprodejem bytových domů soukromým vlastníkům a následné sestěhování do zbývajících bytů, převážně potom na Vodní ulici.

Popisované lokality tvoří obvykle samostatné bytové domy, nebo skupiny bytových domů, které se kromě Kobylé nad Vidnávkou (zde však byla lokalita částečně vystěhována), Velké Kraše nenacházejí na periferii, ale spíše v centrální části obce. V obci Velká Kraš se nachází jedna sociálně vyloučená lokalita. Jedná se o skupinu domů a bývalé dělnické ubytovny v průmyslovém areálu, který již neslouží svému účelu, kde žije cca 80 lidí. Z velké části zde žijí starousedlíci ze 70. let 20. století, nicméně nově se v posledních letech přistěhovaly asi 2 rodiny. V menší míře se obchod s chudobou (na úrovni jednotlivých bytů či domů) může týkat také obce Vidnava. V lokalitě se nacházejí také 2 ubytovny - ubytovna Jana v Jeseníku a ubytovna U Papouška v České Vsi, které se však v současné době orientují spíše na zaměstnance místních podniků a cílová skupina osob ohrožených sociálním vyloučením v nich přebývá pouze zřídka.

Z výše uvedeného výčtu, je patrné, že se v lokalitě nachází pestrá směsice různých typů lokalit. Od samostatných rodinných domů až po skupiny bytových domů i jiné. Z hlediska typologie sociálně vyloučených lokalit, kterou pro přehlednější orientaci vytvořila ASZ, jsou na Jesenicku zastoupeny téměř všechny hlavní typy. Konkrétně se jedná o lokality typu A1 – Sociálně vyloučený rodinný dům a lokality typu B1 – Sociálně vyloučený bytový dům, typu A2

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, B2 Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, případně bychom mohly na území najít i A3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů, nebo typu B3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů.

Obrázek č. 1 Typologie sociálně vyloučených lokalit⁵

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

2. ANALYTICKÁ ČÁST – KVANTITATIVNÍ

2.1. Demografie

Demografický vývoj partnerských obcí, nezaznamenal v posledních pěti letech žádné dramatické výkyvy. Nicméně počet obyvatel v dlouhodobé perspektivě mírně klesá. Hlavním faktorem, který se podílí na jejich klesajícím počtu, je stěhování, které (spolu s vyšší mírou úmrtnosti ve srovnání s porodností) mírně převyšuje přírůstek viz. tabulka č. 3.

Tabulka č. 3 Přehled vývoje počtu obyvatel v zapojených obcích

⁵ Zdroj: Agentura pro sociální začleňování. (2019) Situační analýza Jesenicka, Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obec/Rok (k 31.12.)	2014	2015	2016	2017	2018
Bělá pod Pradědem	1830	1810	1810	1802	1792
Černá Voda	578	563	560	545	532
Česká Ves	2423	2407	2392	2429	2416
Jeseník	11524	11471	11396	11271	11192
Kobylá nad Vidnavou	414	400	385	382	365
Skorošice	747	745	737	734	722
Vápenná	1349	1333	1334	1329	1319
Velká Kraš	770	759	756	742	734
Velké Kunětice	577	572	559	562	559
Vidnava	1259	1283	1273	1291	1282
Vlčice	413	423	409	403	400
Žulová	1243	1244	1239	1240	1247
Celkem	23 127	23 010	22 850	22 730	22 560

Na celém území regionu Jesenicka dochází k výraznému stárnutí populace, což má své dopady jak do sociální politiky, ale i do příležitostí dalšího socio-ekonomického rozvoje regionu. Ilustrací může být město Jeseník, ve kterém byl k 31. 12. 2010 průměrný věk obyvatel 41,7 let, přičemž k 31. 12. 2018 statistikové vykazovali navýšení průměrného věku k 46,2 let (průměr ČR 42,2). V dalších letech lze očekávat, při trendu dožití vyššího věku a nižší porodnosti, že již do 10 let bude podíl osob starších 65 let minimálně 30 procent všech osob města Jeseník (nyní cca 23%). Nadále dochází k odlivu osob v produktivním věku do měst a obcí s větší „životní perspektivou“ (zaměstnání, vzdělání atd.), což má dopady do všech sfér plánování rozvoje regionu.

2.2. Bydlení

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Problematika bydlení, respektive jeho nedostupnosti pro některé cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením, **patří mezi nejpalčivější problémy regionu**. Na Jesenicku obecně chybí dostupné a sociální byty. Specificky chybí například pro vymezené cílové skupiny osob zdravotně znevýhodněných či s duševním onemocněním, přičemž možnosti existujících pobytových služeb jsou omezené a kapacity po většinu roku naplněné. Na problematiku dlouhodobě upozorňuje většina relevantních aktérů a objevuje se také v řadě analytických či strategických dokumentů zaměřených na Jesenicko⁶. Podle monitoringu sítě služeb pro ohrožené děti je například potřeba „...zřízení krizového bytu/ů, zvýšení kapacity Azylového domu pro osamělé rodiče s dětmi, vyřešení problematiky bydlení sociálně slabých rodin u soukromníků, zlepšení procesu předávání informací od Oddělení majetku městského úřadu, zřízení malometrážních bytů pro děti z dětských domovů. Chybí služba krizového a chráněného bydlení.“⁷

Problematika bydlení nebyla na úrovni regionu nikdy příliš systematicky a koordinovaně řešena, názory jednotlivých obcí na sociální bydlení a od toho odvozené konkrétní kroky se často liší. V některých obcích (Jeseník, Česká Ves) realizují vlastní projekty také církevní subjekty, konkrétně Římsko - katolické farnosti v Jeseníku (7 bytů v jejich správě) a v České Vsi (plánované vybudování 7 bytů), nebo Československá církev Husitská v Jeseníku.

Výjimky ve společném nebo koncepčním přístupu tvoří v poslední době společný projekt obcí mikroregionu Žulovsko, nebo přijetí koncepce sociálního bydlení městem Jeseník.

2.2.1. Obecní a sociální byty

Většina obcí Jesenicka disponuje vlastními byty. Nicméně počty těchto obecních bytů jsou nízké a způsob obsazování často svou vysokoprahovostí neumožňuje sociálně vyloučeným osobám obecní byt získat. Překážkou bývají dluhy vůči obci případně nedostatek financí na zaplacení kauce.

Tabulka č. 4 Počet obecních bytů a výše nájemného v obecních bytech

Obec	Počet obecních bytů	% obecních bytů ze všech bytů v obci	Výše nájemného za m ²
Jeseník	107	2,5 %	42,86, - Kč
Bělá pod Pradědem	29	4,5 %	x ⁸
Černá Voda	6	40%	40,- Kč

⁶ Strategický plán rozvoje města Jeseník, Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby a další.

⁷ Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby [online]. MPSV/Právo na dětství, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: www.pravonadetstvi.cz/stahnout-soubor/analiza-mistni-site-jesenik.56.

⁸ X – za danou obec nemáme údaje.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz

Česká Ves	192	20,7 %v	45,- Kč
Kobylá nad Vidnavkou	8 (6 malometrážních)	6,15 %	30,0 - 57,20, - Kč
Skorošice	23	Cca 20 %	53, - Kč
Stará Červená Voda	1	0,3 %	3 124, - Kč (měsíční nájem za celý byt)
Vápenná	X	x	x
Velká Kraš	28	40%	29,34, - Kč
Vidnava	X	x	x
Vlčice	0	0 %	0
Žulová	100	12,9 %	x

V zapojených obcích je **cca 28 sociálních bytů**, přičemž 15 z nich je v Jeseníku. Velká část obcí aktuálně⁹ nemá žádný sociální byt. Sociální bydlení je pro obce natolik zásadní, že se řada z nich rozhodla podat projekty do IROP č. 80 Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality II. **Za odborné pomoci ASZ bylo podáno a následně schváleno celkem 6 projektů IROP a to v obcích: Jeseník, Nová Červená Voda, Bernartice, Bělá pod Pradědem, Černá Voda, Vlčice a Žulová.** V období 2019 až 2022 je předpokládán nárůst počtu sociálních bytů v lokalitě viz. tabulka níže. Celkový fond sociálního bydlení bude v regionu Jesenicko čítat v roce 2022 celkem 53 bytů.

Tabulka č. 5 Souhrnné údaje o bytovém fondu zapojených obcí Jesenicka¹⁰

Obec	Koncepce bydlení	Sociální byty k 30. 6. 2019	Plánovaný počet nových sociálních bytů do roku 2022
Jeseník	Ano	7 bytů církev + 8 bytů město	8 Církev husitská
Bělá pod Pradědem	Ne	0	7
Černá Voda	Ne	0	9
Česká Ves	Ne	7	0
Kobylá nad Vidnavkou	Ne	6	0
Skorošice	Ne	0	0

⁹ Červenec 2019

¹⁰ Zdroj: MěÚ a OÚ obcí Jesenicka

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Stará Červená Voda	Ne	0	0
Vápenná	Ne	0	0
Velká Kraš	Ne	0	0
Vidnava	Ne	0	0
Vlčice	Ne	0	17
Žulová	Ne	0	12

Významnými hráči na poli sociálního bydlení jsou také neziskové organizace, především pak **Zahrada 2000, z. s.** nebo **ESTER, z. s.**, která nyní spravuje 34 bytů v Uhelné, Bílé Vodě, Javorníku i v Jeseníku, přičemž některé byty má organizace ve svém vlastnictví a některé v pronájmu. Dle některých aktérů jsou podmínky pro bydlení v bytech této organizace nízkoprahové, a proto je vnímána pro řadu osob v bytové nouzi jako „poslední možnost.“ Tento jinak pozitivní fakt však může způsobovat některé kontroverze a spory s řadou obcí.

V souvislosti se sociálním bydlením je dobré stanovit také velikost cílové skupiny, které se může potenciálně potřebovat týkat potřebnost sociálního bydlení. Dle Podkladové analýzy ke koncepci sociálního bydlení, kterou pro město Jeseník vypracovala ASZ v roce 2017, se **odhad počtu osob v nejzávažnější bytové nouzi – v ORP Jesenicko - dle typologie ETHOS (osoby bez domova) - pohyboval v rozmezí 100 – 150 osob.** Odhad celkového počtu osob **ohrožených sociálním vyloučením** (na základě kombinace statistických údajů) se potom pohyboval **v rozmezí 500 – 800**, přičemž tato čísla mohou zhruba odpovídat i současnému stavu. Největší problém z hlediska akutní bytové nouze, rizika ohrožení vlastního zdraví, ale například i narušování veřejného pořádku, představují tzv. **zjevní bezdomovci (nebo také osoby dle kategorie ETHOS – bez střechy)**, především pak ti, jejichž výskyt na veřejných prostranstvích je spojený se značnou konzumací alkoholu nebo znečišťováním okolí a jejich jednání musí řešit městská policie případně asistenti prevence kriminality. Odhady místních aktérů co do počtu tzv. zjevných bezdomovců v Jeseníku se pohybují v rozmezí **od 10 – 15 až do počtu 30 osob.**

Osoby bez přístřeší, nebo ohrožené akutní bytovou nouzí mohou v Jeseníku využívat především pomoci neziskové organizace Boetheia – Středisko křesťanské pomoci, z. s., která ve městě poskytuje služby především v azylových domech, noclehárnách:

- **Azylový dům pro muže a ženy** - pobytová služba, adresa zařízení: ulice O. Březiny
- č. 228, Jeseník, lůžková kapacita - 48 lůžek.
- **Azylový dům pro rodiče s dětmi** - pobytová služba, adresa zařízení: ulice Seifertova
- č. 689, Jeseník, lůžková kapacita 24 lůžek.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu **CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605**. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

- **Nízkoprahové denní centrum** - adresa totožná s adresou AD pro muže a ženy, okamžitá kapacita 10 osob. V rámci této služby jsou poskytovány i některé druhy fakultativních služeb. Umístění: přízemí budovy AD pro muže a ženy.
- **Noclehárna pro muže** - adresa je totožná s AD pro muže a ženy, maximální denní kapacita 10 lůžek. Umístění: přízemí budovy AD pro muže a ženy.

2.2.2. Trh s nájemním bydlením

Situační analýza Jesenicka - Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu se podrobně věnuje také situaci na trhu s nájemním bydlením. V létě 2019 byly na internetu realitními kancelářemi na Jesenicku nabízeny k pronájmu pouze 3 byty. Je však pravděpodobné, že část nabídky v regionu je realizována neveřejnými kanály, například pomocí vlastních kontaktů realitních kanceláří, v uzavřených skupinách na sociálních sítích nebo jednoduše přes známé, kde mají majitelé lepší kontrolu nad zázemím a možnostmi zájemců. Je možné, že jsou podobné komunikační kanály zaměřené i na některé skupiny sociálně vyloučených obyvatel, ačkoliv se nejedná o masovou záležitost a týká se pouze jednotlivých pronajímatelů. Každopádně, ať už se zájemci dostanou k nabídkám jakýmkoliv způsobem, je **nabídka bydlení pro sociálně znevýhodněné velmi nízká**. Nabízené byty jsou často také rozměrově nevýhodné, nicméně **zásadnější překážku představují vysoké vstupní kauce**.

Výše nájemného se liší dle jednotlivých obcí. Jediné dostupné statistické údaje o výši nájemného shromažďuje server www.cenovamapa.eu. Ten uvádí například ve městě **Jeseníku** cenové rozmezí **zhruba 50 - 85 Kč za m²** (průměrně přepočteno na cca 67 Kč za m²), v nedaleké **Bělé pod Pradědem** ještě o něco více, **zhruba 87 Kč za m²**. V ostatních sledovaných obcích byly potom průměrné nájemní nižší, například **cca 58 Kč za m² (Vápenná, Skorošice, Žulová)**, **50 Kč za m² (Česká Ves)** nebo **43 – 47 Kč za m² (Černá Voda, Vlčice, Kobylá nad Vidnavkou, Vidnava, Velká Kraš, Stará červená Voda)**. Nicméně do této ceny se zřejmě promítá i regulované nájemné v městských bytech nebo u dalších nekomerčních subjektů, například bytových družstev a vzhledem k nízkému počtu transakcí mohou být tyto údaje již zastaralé.

2.3. Příjmy obyvatel

Jedním z nejpálčivějších problémů Jesenicka jsou poměrně **nízké příjmy ze zaměstnání**. Tato skutečnost ovlivňuje nejen trh práce na Jesenicku, kdy zaznamenáváme odliv zejména

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu **CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605**. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

mladých lidí za „prací jinam“, ale i další oblasti jakou jsou bydlení či dluhy. Průměrná měsíční mzda v Česku činila v prvním čtvrtletí roku 2019 32 466 Kč (28 989 v Olomouckém kraji) a medián 27 582 Kč. Situační analýza Jesenicka¹¹ potom uvádí, **průměrnou mzdu zhruba 22 000 Kč**. Do této mzdy však nebyly zahrnuty částečné úvazky a ani pozice vhodné pro uchazeče se středním a vyšším vzděláním. K většině jednotlivých obcí Jesenicka bohužel žádné relevantní údaje o průměrné výši mzdy neexistují.

Významnější zaměstnavatelé sídlí pouze v Jeseníku, Zlatých Horách, Javorníku nebo v Lipové Lázni. V řadě, hlavně menších obcí potom ani žádné nabízené pozice nejsou, případně se jedná o velmi specializované pozice (např. nabídka práce pro lékaře v psychiatrické nemocnici v Bílé Vodě) nevhodné pro uchazeče z cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením. Pro samotné **město Jeseník** dosahují výdělky z pozic nabízených Úřadem práce průměrných hodnot mezi **23 400 – 27 700 Kč** (včetně pozic vhodných pro uchazeče s vyšším vzděláním).

2.4. Příjemci sociálních dávek

Jak bylo uváděno, v řadě obcí žijí osoby ohrožené sociálním vyloučením rozptýleně. Jedná se přitom o nezanedbatelné číslo osob, které však nelze jednoznačně prostorově identifikovat. Významným indikátorem míry zatížení regionu, i daných obcí samostatně, proto mohou být například i počty příjemců různých typů sociálních dávek, především pak vybraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory.

Celkové počty příjemců dávek hmotné nouze jsou v některých obcích poměrně vysoké i v posledních letech hospodářského oživení, což ilustruje celkovou míru chudoby a vyloučení v lokalitě. Na druhou stranu je potřeba zmínit, že na Jesenicku jsou významným zdrojem obživy sezónní práce, to znamená, že počty příjemců dávek jsou mimo sezónu vyšší a zahýbají celkovým průměrem. V zimních měsících je nezaměstnanost na Jesenicku cca o zhruba 3 - 4 % vyšší než v letních¹² a je tedy vyšší i počet příjemců dávek hmotné nouze. Počty příjemců vybraných dávek hmotné nouze v prosinci v letech 2016 – 2018 zohledňuje tabulka 6. Při zprůměrování daných čísel a porovnáním s celkovými údaji o počtu vyplácených dávek za kalendářní měsíce zjišťujeme, že počet příjemců byl v prosinci o 40 % vyšší než průměrně za celý rok 2018. V roce 2017 to bylo o cca 45 % a v roce 2016 zhruba o 47 % více. Relativně nejvíce příjemců dávek hmotné nouze je v Kobylé nad Vidnávkou (cca 7 %)

¹¹ K jednotlivým obcím Jesenicka, ani k regionu jako celku podobná statistická data neexistují. Výzkumníci ASZ proto určili průměrné mzdy na Jesenicku na základě rozboru výdělků u 100 pozic s nabídkou manuální práce (vhodné pro uchazeče se základním vzděláním, případně vyučené), nabízených v červenci 2019 KoP ÚP pro Jeseník a okolí s maximálně půlhodinovou dojížděnou do blízkého okolí, uvádí průměrné mzdy. Více viz Situační analýza.

¹² Aktuální situace (k 31. 7. 2019) na trhu práce vykazuje 2,4 procenta podílu nezaměstnaných osob.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Z tabulky 6 je rovněž také patrné, že mezi lety 2016 – 2018 došlo ke značnému poklesu absolutního počtu ročně vyplácených dávek. **U příspěvku na živobytí se jednalo o pokles o 36 %, počet příspěvků na bydlení poklesl o 22 % a u doplatků na bydlení se jednalo o pokles 37 % a je tedy zřejmé, že dochází k citelnému poklesu počtu vyplácených dávek, z čehož lze odvozovat i na zlepšující se socioekonomickou situaci alespoň části z nich.**

Tabulka č. 6 Počty příjemců vybraných dávek hmotné nouze v prosinci v letech 2016 – 2018¹³

Obec	Celkový počet vyplacených příspěvků na bydlení v kalendářním roce			Celkový počet vyplacených příspěvků na živobytí v kalendářním roce			Celkový počet vyplacených doplatků na bydlení v kalendářním roce		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Bělá pod Pradědem	413	374	256	265	205	172	85	57	87
Černá Voda	94	93	52	111	99	55	49	28	16
Česká Ves	1 189	1 049	842	392	379	310	143	151	141
Jeseník	5 462	5 016	4 302	2 543	2 144	1 404	1 183	1 027	717
Kobylá nad Vidnavkou	27	40	33	195	187	176	132	135	113
Stará Červená Voda	167	141	128	161	146	115	77	73	57
Vápenná	290	238	237	376	288	218	187	139	128
Velká Kraš	257	273	200	371	349	299	156	135	125
Velké Kunětice	121	131	142	127	138	100	17	9	12
Vidnava	882	867	792	807	632	632	427	302	264
Vlčice	66	85	61	151	147	132	93	88	78
Žulová	438	451	394	459	390	344	236	212	143

Zajímavé je srovnání procentuálního podíl příjemců na počet obyvatel v jednotlivých obcích ORP Jeseník. Z grafu 1 je patrné, že co do podílu příjemců dávek hmotné nouze (PnŽ a DnB) na počet obyvatel patří mezi nejzatíženější obce Uhelná, Vidnava, Kobylá nad Vidnavkou, Bernartice, nebo Velká Kraš.¹⁴

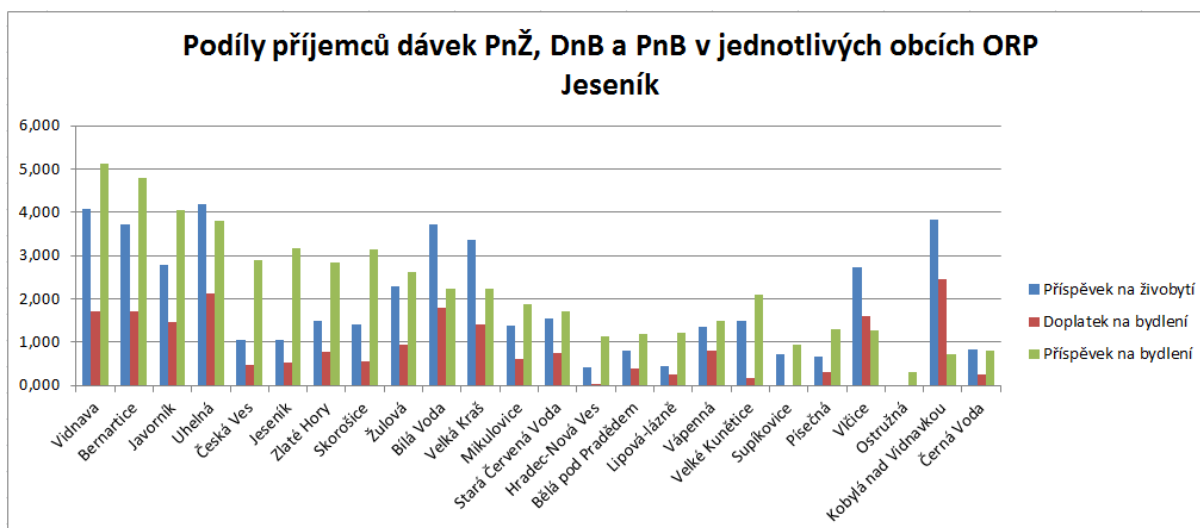
Graf 1 - Podíly příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých obcích ORP Jeseník¹⁵

¹³ Zdroj: Agentura pro sociální začleňování. (2019) Situační analýza Jesenicka, Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu.

¹⁴ Zdroj: Situační analýza Jesenicka - Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu.

¹⁵ Zdroj: MPSV

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Není bez zajímavosti, že například až **65 % příjemců dávky příspěvku na živobytí v obci Česká Ves bydlí v na ulici Jánského**. U obcí zapojených do TAP zaznamenáváme poměrně vysoká čísla na **Mírovém náměstí ve Vidnavě nebo 39 % v Žulové v ulici Na rybníčku**. Celkové počty vyplacených dávek v letech 2016 – 2018 v jednotlivých obcích shrnuje tabulka číslo 6. Opět platí, že pokud údaje za jednotlivé roky vydělíme číslem 12, dostáváme s k průměrnému měsíčnímu počtu příjemců v daném měsíci.

2.5. Zadluženost obyvatel

U obcí Jesenicka, dosahuje podíl osob v exekuci **průměrných hodnot 12,48 % a přesahuje tak celostátní průměr (9,7 %) téměř o 3 %**. Průměrně **71 % zadlužených se přitom v rámci ORP potýká s vícečetnými exekucemi**. Mezi lety 2016 – 2017 se meziročně snížil počet osob v exekuci o 0,2 % (v absolutních číslech jde o 7 osob). Vzrostl naopak ale celkový počet exekucí. Celkový přehled údajů o počtu exekucí obyvatel v ORP Jeseník nabízí tabulka č. 7.

Tabulka č.7 Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník¹⁶

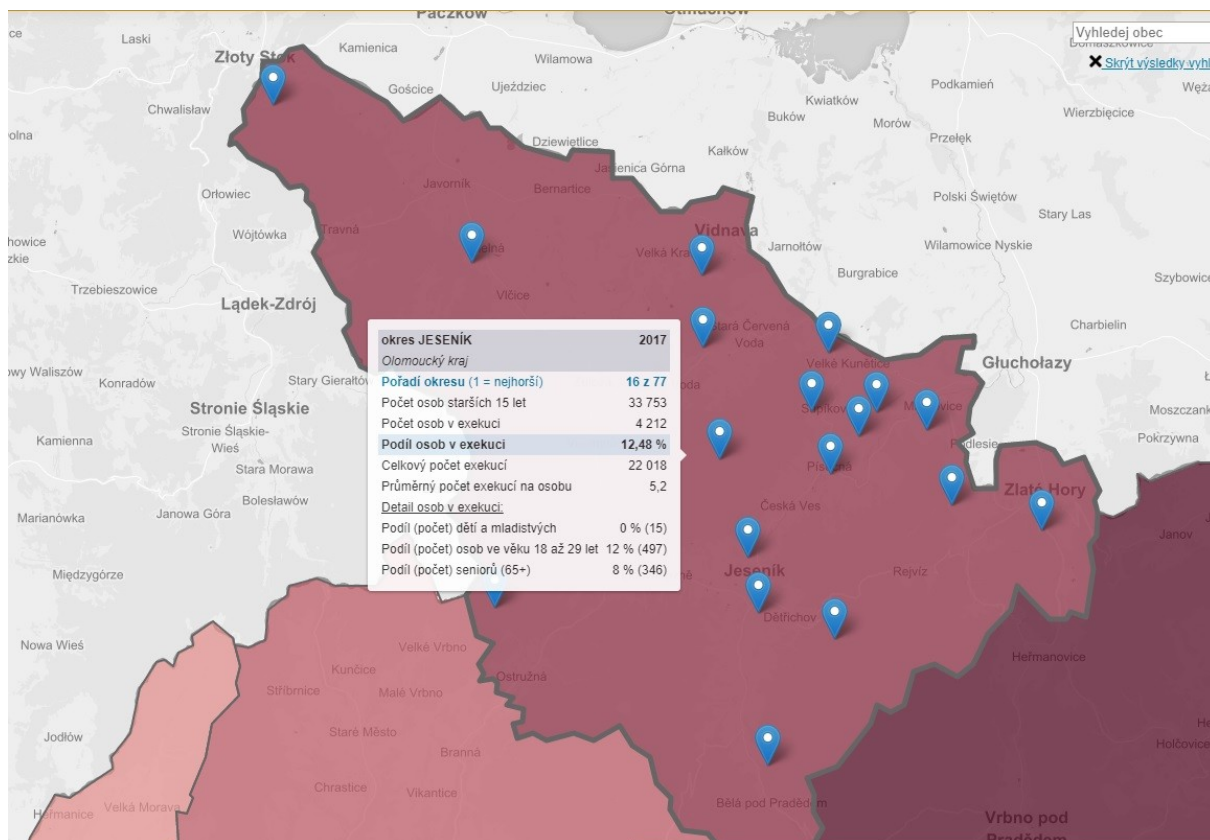
Rok	Obyvatel 15 +	Osob v exekuci	Procentuální podíl osob v exekuci	Celkový počet exekucí	Počet exekucí na osobu	Počet osob v insolventi	Podíl osob v insolventi v poměru k exekucím
2017 ¹⁷	33753	4212	12,48 %	22018	5,2	441	10,47 %
2016	2573	4219	12,50 %	21334	5,1	x	X

Obrázek č. 2 Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník

¹⁶ Zdroj: www.mapaexekuci.cz, www.mapabankrotu.cz

¹⁷ Údaje za rok 2018 doposud nejsou k dispozici.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

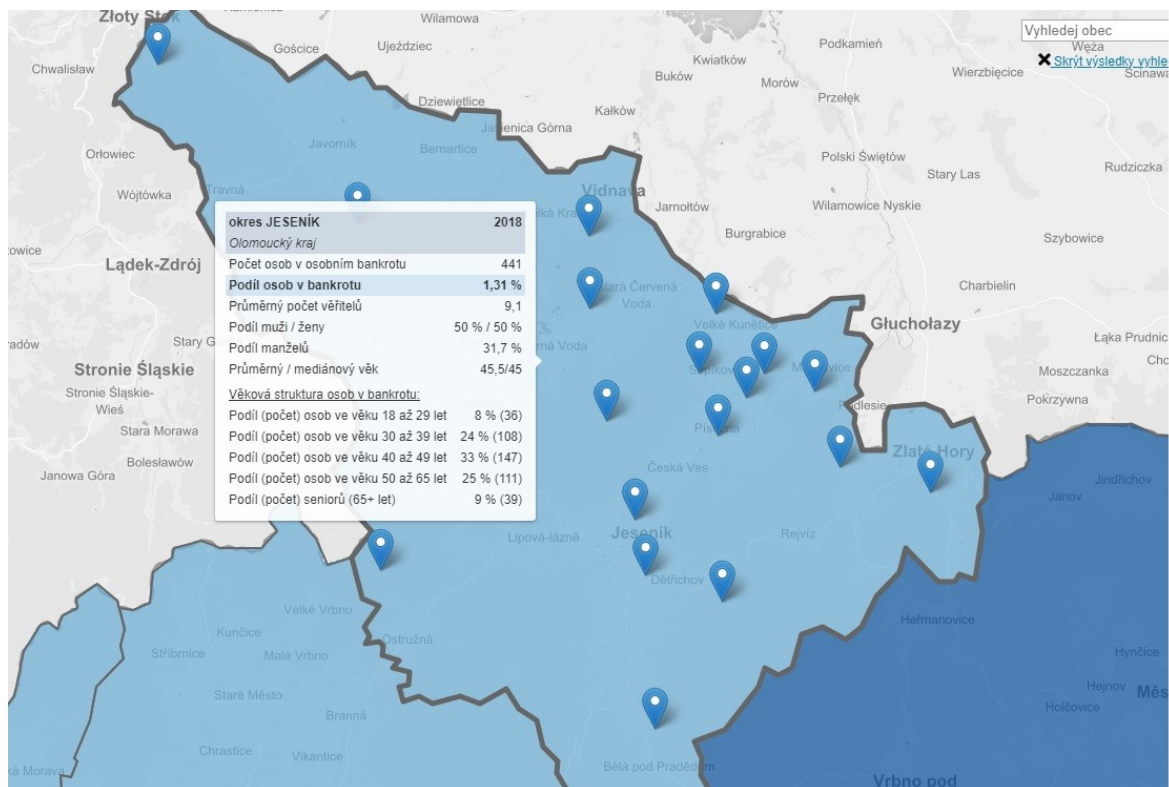

Jak ukazuje výše uvedená tabulka i obrázek, procentuální **podíl osob v exekuci z celkové populace na Jesenícku je vysoký. Podle posledních dostupných dat z roku 2017 se problém dotýká celkem 4212 obyvatel.** Z tohoto počtu je 12 % ve věku 18 – 29 let a 8 % seniorů.

Z celkového počtu osob v exekuci dokázalo splnit nebo dobrovolně podstoupilo podmínky osobního bankrotu (insolvence) **v rámci ORP Jeseník pouze 10,47 % osob** z celkového množství lidí v exekuci (ale 1,31 % z celkového množství všech nad 15 let). V rámci jednotlivých správních obvodů tzv. Pověřených obecních úřadů (POÚ) to bylo **9,13 % za POÚ Javorník** (ale 1,34 % z celkového množství všech nad 15 let), **11,27 za POÚ Jeseník** (ale 1,24 % z celkového množství všech nad 15 let) a **11,07 % za POÚ Zlaté Hory** (ale 1,44 % z celkového množství všech nad 15 let).

Obrázek č. 3 Počet osob v osobním bankrotu

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Opatření z předchozího období SPSZ Jesenícko 2015 - 2018 bylo podpořit navýšení kapacit dluhové poradny, níže uvedená tabulka dává celkový počet insolvenčních návrhů podaných v roce 2018 pro občany s trvalým bydlištěm v lokalitách. Za celý rok 2018 bylo podáno celkem 93 návrhů, přičemž **61 těchto návrhů bylo podáno ve 12 obcích, které jsou aktuálně zapojeny do TAP Jesenícko 2019 – 2022**. Více než **polovina těchto návrhů** byla podána ve **městě Jeseník** (35 insolvenčních návrhů), **v jednotlivých obcích tak bylo podáno pouze 0 až 5 návrhů**, což dokládá potřebnost další podpory dluhového, zejména terénního, poradenství.

Tabulka č. 8 Počet podaných insolvenčních návrhů za rok 2018

Podané insolvenční návrhy za rok 2018			
Obec	počet	Obec	Počet
Jeseník	35	Ostružná	1
Bělá pod Pradědem	4	Písečná	5
Stará Červená Voda	2	Bernartice	2
Skorošice	1	Bílá Voda	0
Vápenná	5	Hradec – Nová Ves	0
Černá Voda	0	Supíkovice	0
Česká Ves	4	Javorník	12
Velká Kraš	2	Uhelná	0
Vidnava	3	Lipová Lázně	1
Kobylá nad Vidnávkou	0	Mikulovice	8
Vlčice	2	Velké Kunětiny	3
Žulová	3	Zlaté Hory	x

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

CELKEM	61		
--------	----	--	--

Údaje k insolvenčním a o celkově vymáhané částce v tabulce uvádíme pouze za obce, které budou v následujícím období 2019 – 2022 i nadále spolupracovat s ASZ.

Tabulka č. 9 Souhrnná data o exekucích a insolvencích v zapojených obcích¹⁸

Obec	Obyvatel 15 +	Osob v exekuci	Procentuální podíl osob v exekuci	Počet exekucí	Počet exekucí na osobu	Podíl osob s vícečetnými exekucemi	Exekučně vymáhaná jistina (Kč)	Podíl osob v insolvenční (z počtu exekucí)
Bělá pod Pradědem	1551	190	12,25 %	903	4,8	68 %	70 881 860	13,16 %
Černá Voda	498	57	11,45 %	313	5,5	79 %	16 719 777	8,77 %
Česká Ves	2024	208	10,28 %	979	4,7	75 %	53 416 370	13,94 %
Jeseník	9946	1106	11,12 %	7004	6,3	71 %	446 706 860	14,74 %
Kobylá n. Vidnavkou	338	68	19,53 %	308	4,7	65 %	12 212 144	5,88 %
Skorošice	655	61	9,31 %	334	5,5	70 %	12 528 283	11,48 %
Stará Červená Voda	531	68	12,81 %	346	5,1	75 %	9 539 893	8,82 %
Vápenná	1169	134	11,46 %	645	4,8	71 %	21 440 746	16,42 %
Velká Kraš	648	119	18,36 %	542	4,6	72 %	15 251 721	5,38 %
Vidnava	1095	181	16,53 %	889	4,9	75 %	87 383 359	8,29 %
Vlčice	365	56	15,34 %	244	4,4	59 %	8 175 851	26,79 %
Žulová	1056	140	13,26 %	722	5,2	76 %	25 433 105	8,57 %
CELKEM	19876	2388	X	13 229	X	X	779 689 969	X

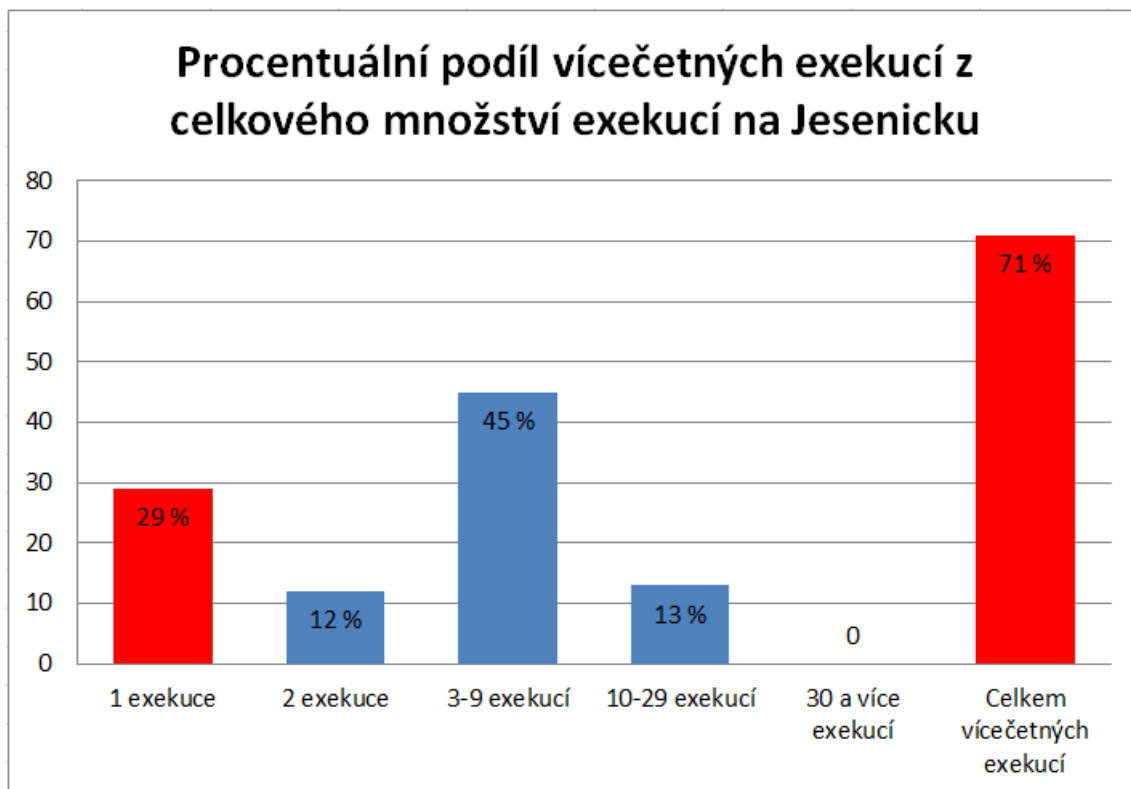
Největší procentuální podíl osob v exekuci mají obce **Kobylá nad Vidnavkou (19,53 %) a Velké Kunětice (18,98 %)**. Vysoký průměrný počet exekucí na osobu, v tomto případě nad 6, najdeme především v Jeseníku (6,3). Co se týče podílu osob v insolvenční z celkového počtu lidí v exekuci v dané obci (v tomto případě jsou negativní hodnotou však nízká čísla – to znamená nízký počet osob, který dosáhl nebo usiluje o insolvenční), je **situace neuspokojivá hlavně v Kobylé nad Vidnavkou (5,88 %) a Velké Kraši (5,38 %)**.

¹⁸ Zdroj: www.mapaexekuci.cz, insolvenční rejstřík

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Oproti roku 2016 se snížil počet exekovaných osob v ORP Jesenicko pouze nepatrně o 0,2 %. **Nicméně celkový počet exekucí vzrostl o 3,44 % (z 21334 na 22018)**, což znamená, že nové exekuce přibývají v podstatě stále stejným lidem, kteří se tak dostávají hlouběji do dluhové spirály. To ostatně vidíme i na grafu 5, který ukazuje, že **celkově 71 % exekovaných osob se potýká s vícečetnými exekucemi**. Největší podíl vícečetných exekucí v obcích zapojených do TAP Jesenicko 2019 - 2022 najdeme v Černé Vodě (79 %) a Žulové (76 %).

Graf č. 2 Procentuální podíl vícečetných exekucí v ORP Jeseník¹⁹

Uvedené počty se však týkají pouze tzv. soudních exekucí. Různé státní nebo samosprávné instituce však přistupují rovněž k tzv. správním neboli daňovým exekucím. Jedná se například o obce, úřady, zdravotní pojišťovny a další. Na rozdíl od soudních exekucí nejsou exekuce správní jednotně evidovány a jejich počet se nám tak nepodařilo shromáždit.

3. ANALYTICKÁ ČÁST – KVALITATIVNÍ ČÁST

¹⁹ Zdroj: www.mapaexekuci.cz

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

3.1. Popis metody

Zpracování TAP Jesenicko 2019 – 2022 probíhalo interaktivní formou s cílem zapojit všechny relevantní partnery v lokalitě nejen do realizace, ale také tvorby strategického dokumentu. Použita byla **metoda „stromování“**, která vychází z uplatňovaného přístupu logického rámce, jehož cílem je detailní a přehledné znázornění problémů a příčin, které vedou k nežádoucím jevům v lokalitě.

Metoda práce stojí na definici tzv. **jádrového problému**, který obecně vystihuje nežádoucí situaci. Tento obecný problém je dále doplňován o jasné definované příčiny a podpříčiny, které jej způsobují. Vše je zaznamenáváno do přehledné mentální mapy tzv. **stromu problémů a příčin**²⁰, který poskytuje ucelený obrázek toho, jak hluboký jádrový problém je a co konkrétně jej způsobuje. Následuje prioritizace problémů, tzn. vymezení těch problémů, které lokalitu nejvíce trápí. Poté dochází ke stanovení intervencí a opatření k řešení vymezených problémů a příčin.

Tato metoda byla použita při jednání **Pracovní skupiny bydlení a dluhy** v měsíci dubnu a květnu 2019. Následně vznikl **strom problémů a příčin pro oblast bydlení a dluhů**, který byl zpracován do textu analytické části dokumentu. Před samotnou analýzou byl stanoven tzv. jádrový problém a vymezena cílová skupina (CS).

3.2. Zapojené obce a organizace

Na definici problémů a příčin se podíleli zástupci těchto obcí a organizací:

- ✓ Mikroregion Žulovsko
- ✓ Město Jeseník
- ✓ Obec Česká Ves
- ✓ Obec Bělá pod Pradědem
- ✓ Obec Černá Voda
- ✓ Obec Skorošice
- ✓ Obec Kobylá nad Vidnávkou
- ✓ SRSS, o.p.s. Jeseník
- ✓ Člověk v tísni, o.p.s.
- ✓ Boetheia, z.ú.
- ✓ Zahrada 2000, z.ú.
- ✓ Eurotopia.cz, o.p.s.

²⁰ Mentální mapa stromu problémů a příčin byla zpracována v programu Mindjet MindManager 2018.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „**Systémové zajištění sociálního začleňování**“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

3.3. Analýza problémů a příčin

Zástupci vedení obcí zapojených do spolupráce s ASZ se shodli, že Jesenicko dlouhodobě nejvíc trápí a zatěžuje:

- ✓ bydlení
- ✓ a dluhy.

Aktivní řešení problémů v oblasti bydlení a dluhů jsou hlavní priority zapojených obcí v oblasti sociálního začleňování. Z hlediska přístupu k řešení uvedených oblastí je přínosné průběžně vyhodnotit aktuální situaci v regionu. Za tímto účelem proběhla v období duben a květen 2019 celkem 3 setkání s místními aktéry (zástupci obcí, úřadu práce, zaměstnavatelů, neziskových organizací apod.), v rámci kterých proběhla kvalitativní část analýzy problému a jeho příčin aplikací **metody logického rámce**, tzv. „stromováním“.

Účastníci pracovního setkání formulovali jádrový problém pro každou oblast, vymezili cílovou skupinu a identifikovali příčiny problému.

3.3.1. Jádrové problémy

Jako jádrový problém byl členy pracovní skupiny definován:

Vysoký podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení

V dluhové oblasti je za hlavní problém považováno, že:

CS v exekuci jsou ohroženy ztrátou bydlení

3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení

Do cílové skupiny (dále v textu CS) pro oblast bydlení zařazujeme:

- ✓ **Osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách**
- ✓ **Osoby ohrožené sociálním vyloučením**
- ✓ **Osoby/rodiny s nízkým příjmem nebo žádným příjmem**
 - rodiny s dětmi
 - sólo rodiče s dětmi
 - osoby bez nároků na důchod
 - jednotlivci
- ✓ **Osoby s omezením**

- zdravotní či mentální problémy
- lidé v invalidním důchodu
- lidé s duševním onemocněním
- ✓ **Osoby, které**
 - se vrací z výkonu trestu
 - opouští zdravotnické zařízení
 - opouští ústavní péči
- ✓ **Mladí lidé odcházející z pěstounské péče**
- ✓ **Náhradní rodinná péče** – především příbuzenská pěstounská péče a širší rodiny
- ✓ **Osoby žijící v nestandardním či nevyhovujícím bydlení**
 - ubytovny,
 - azylové domy,
 - nebytové prostory, garáže,
 - osoby bez domova
- ✓ **Společně žijící rozvedení manželé**
- ✓ **Vícegenerační soužití v malém či nevhodném bydlení**
- ✓ **Osoby v akutní životní krizi**
 - domácí násilí,
 - živelné pohromy,
 - požáry
- ✓ **Osoby zadlužené či předlužené**
- ✓ **Osoby v exekuci**

3.3.3. Cílové skupiny pro oblast dluhů

Následné upřesnění CS se týká přímo oblasti dluhové problematiky. V tomto kontextu považujeme za CS:

- **osoby v úpadku nebo v hrozícím úpadku,**²¹
- **osoby zadlužené, nebo zadlužením ohrožené celkově,**
- **osoby nezaměstnané a zároveň zadlužené,** se ztíženým přístupem na trh práce,
- **osoby zaměstnané, ale zadlužené,**
- **osoby s nedostatečnými kompetencemi v oblasti finanční a právní gramotnosti,** oběti nekalých obchodních praktik, oběti nekalých dluhových poradců,
- **děti a mládež 15-20 let.**

Jako sekundární cílová skupina jsou identifikováni:

²¹ dle zákona 182/2006 Sb.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

- **zaměstnavatelé,**
- **dluhoví poradci, sociální pracovníci, terénní pracovníci** a případně další pracovníci spolupracujících organizací, kteří se zabývají problematikou zadluženosti.

3.3.4. Bydlení – problémy a jejich příčiny

Vysoký podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení

A. Chybějící koncepce sociálního bydlení v lokalitě

Pracovní skupina považuje za jednu z hlavních příčin (vysokého podílu osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení) **chybějící koncepci sociálního bydlení v lokalitě**. Kromě města Jeseník nemá žádná obec v lokalitě zpracovanou koncepci bydlení.

A.1. Nedostatek městských/obecních bytů

Jednou z příčin tohoto problému je, že je v lokalitě **nedostatek městských/obecních bytů**. Po roce 1989 řada obcí prodala podstatnou část svého bytového fondu. **Údržba a provoz městských/obecních bytů je totiž pro obce (finanční) zátěží**.

Pracovní skupina dále upozornila na fakt, že v lokalitě **není zajištěno krizové bydlení například pro oběti domácího násilí či osoby v akutní sociální nouzi**. Hlavní příčinou tohoto problému je **nedostatek městských/obecních bytů** (viz výše). Zároveň **není zmapována potřeba krizového bydlení, na které zároveň chybí potřebné finance** – opět viz výše.

A.2. Obecní/městské byty (dále v textu jen byty) jsou přidělovány na základě - zásluhovosti, potřeby a kritérii

Členové pracovní skupiny se shodli, že **byty jsou přidělovány na základě - zásluhovosti, potřeby a kritérii**, které některé CS nejsou schopny naplnit. Přístup k bydlení CS skupině stěhuje také tzv. **historie CS**. **Města/obce mají s některými CS špatné zkušenosti** a obávají se těmto CS přidělit byty. **Některé CS nejsou schopny splnit kritéria pro přidělení bytů**. Příčinou je často **krátkodobá paměť sociálních kompetencí s převažujícím naučeným způsobem života**, případně má **CS obavy z jednání s úřady** nebo je pro ně **jednání nesrozumitelné**. Příčinou může být také to, že pro **CS není bydlení hlavní životní priorita**.

A.3. Není dostatečně využíván nástroj MOP (mimořádná okamžitá pomoc)²²

²²MOP – Mimořádná okamžitá pomoc sloužící k překonání nenadálých životních situací. MOP je jednorázová sociální dávka. Stát jí vyplácí osobám v hmotné nouzi.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Členové pracovní skupiny dále uvedli, že na Jesenicku **není v oblasti bydlení dostatečně využíván nástroj MOP** na kaucí a další náklady na bydlení. Příčin je několik: **CS se stydí o MOP požádat**, případně **chybí CS informace o možnosti využití MOP**. Další příčinou je, že **CS nedosáhne na vyplacení MOP**. Pracovní skupina se ovšem shodla také na tom, že v některých případech, **Úřad práce odmítne dávku vyplatit**.

B. Pro CS je obtížné získat případně si udržet standardní bydlení

B.1. CS nemá zdroje na uhrazení vstupních nákladů na bydlení

U tohoto zásadního problému se členové pracovní skupiny shodli, že **CS často nemá zdroje na uhrazení vstupních nákladů na bydlení**. **CS chybí finanční rezervy**, a proto **CS nemá dostatek finančních prostředků na uhrazení kaucí případně provize pro realitní kanceláře**. CS také **často chybí finance na stěhování, zařízení bytu**. Jednou z příčin je, že Jesenicko patří mezi chudé regiony. V lokalitě jsou poměrně **nízké mzdy**.

B.2. CS mají zhoršenou vstupní pozici na trh s byty

Pracovní skupina dále uvedla, že **některé CS mají zhoršenou vstupní pozici na trh s byty**. Příčinou problémů jsou **předsudky majitelů bytů vůči některým CS** - jedná se zejména o **etnické menšiny, mladé lidi opouštějící ústavní zařízení, lidi po výkonu trestu a děti z pěstounské péče**. Další příčinou bývá tzv. „špatná historie“ daného jednotlivce či rodiny. Hlavními důvody obvykle bývá, že **CS v minulosti nezaplatila energie či jiné poplatky spojené s bydlením**, případně má „špatnou platební morálku“ - např. platí se zpožděním nájem atd. Tyto osoby/rodiny mohou být také známé **dřívějším konfliktním soužitím** případně **špatnými sousedskými vztahy v přechozím bydlení**.

Členové pracovní skupiny zaznamenali, že často **dochází ke stigmatizaci uživatelů některých sociálních a zdravotních služeb** (jedná se zejména o obyvatele azylových domů apod.). Problémem může být rovněž **nedostatečné hygienické návyky některých CS** zahrnující například nedostatečnou péči o zevnějšek, **případně špatný zdravotní stav CS**.

B.3. CS často přebírá špatný model chování z prostředí, kde vyrůstala či žije

Za velký problém považuje pracovní skupina také to, že **CS často přebírá špatný model chování z prostředí, kde vyrůstala či žije**. Příčinou může být, že děti vyrůstaly v prostředí, ve kterém jsou **rodiče celoživotně na sociálních dávkách a převážně nepracují, případně pracují na černo**. V těchto komunitách často žijí lidé „ze dne na den“ a **neřeší příliš budoucnost**. Velkým problémem je také fakt, že některé **osoby jsou zatíženy dluhy po rodičích nebo dluhy z dětství**. Zaznělo také, že **CS často odmítá převzít odpovědnost sama za sebe** a spíše spoléhá na pomoc zvenku – pomoc státu, obcí případně NNO.

B.3. CS nemá dostatečné komunikační dovednosti

Dle členů pracovní skupiny **CS nemá dostatečné komunikační dovednosti k přesvědčení pronajímatele a získání nájemního bydlení**. Některé CS (např. lidé bez domova, národnostní

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

menšiny) **používají nevhodné komunikační styly²³, které mohou ostatní lidi odrazovat**, což může významně ztížit nejen přístup k bydlení, ale i na trh práce atd. Další příčinou je také **snížená schopnost/ochota CS prakticky plánovat a podnikat dílčí kroky**, kdy CS například zažádá o obecní byt, ale již nedodá potřebné podklady nebo se nedostaví na smlouvenou schůzku.

B.4. CS má nízkou znalost a ztíženou orientaci v běžném právním prostředí

Dalším problémem je, že **CS má nízkou znalost a ztíženou orientaci v běžném právním prostředí**. CS často nezná svá práva a povinnosti. Hlavní příčinou jsou **časté legislativní změny, které CS ztěžují orientaci v právním prostředí**. Pro CS je rovněž **obtížné pracovat se zdroji informací**. Na znalost a orientaci v právním prostředí mohou mít vliv některá **onemocnění například duševní nemoci**. To vše, může vést ke snížené schopnosti obrany CS ve vztahu k rizikům vyplývajícím z uzavření smlouvy.

B.5. CS nemá dlouhodobě naplněné základní životní potřeby (např. lidi bez domova, předlužení lidé)

Nenaplněné základní životní potřeby způsobují, že se **některé CS „žijí v začarovaném kruhu“ a bydlení neřeší**. Hlavní příčinou je, že **některé CS nejsou dostatečně zařazeny do sociálního systému a tzv. propadávají sociální sítí**. Těmto osobám často není poskytována zdravotní péče. Tito lidé také **nemají téměř žádné příjmy a nepobírají sociální dávky**. Narážíme u nich na **absenci rodinných vztahů**. Často se jedná o osoby v akutní fázi závislosti na alkoholu případně návykových látkách.

3.3.5. Dluhy – problémy a jejich příčiny

CS v exekuci jsou ohroženy ztrátou bydlení

C.1. Snadná dostupnost půjček

Mezi hlavní problémy v této oblasti patří **jednoduchost procesu získání půjčky**. Lidé si mohou **sjednat půjčky on-line, případně telefonicky**, aniž by si byli plně vědomi závazků, které z půjčky vyplývají. Další příčinou problému je skutečnost, že **úvěrové společnosti dostatečně nesledují schopnost dlužníka splácet**. Půjčku tak opět může získat i člověk, který není schopen splácet. K zadlužování přispívají i **nekalé praktiky některých poskytovatelů finančních produktů** – většinou se jedná o energetické společnosti a společnosti poskytující úvěry a půjčky. Významnou roli sehrává rovněž medializace dluhů, jejíž způsob vyvolává u CS pocit, že **"dlužit je normální"**.

²³ Mezi nevhodné komunikační styly patří například: pasivní komunikace – vyhýbavá, úniková, agresivní komunikace – zvýraznění verbální i neverbální ironie, používání vulgarismů, výhrůžky, vtipkování atd., manipulativní komunikace aj. Zdroj: <https://apas.cz/slovnicekpojmu>

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

C.2. CS má vícečetné exekuce

Členové pracovní skupiny se shodují, že **CS má často vícečetné exekuce**. Příčinou je, že **CS má nízké příjmy**. **CS má často malé povědomí o problematice dluhů** – lidé neznají rizika, která obnáší například přijetí dědictví zatíženého dluhy, dluhů vzniklých v průběhu manželství atd. Řadu lidí také **zatěžují dluhy po rodičích, případně dětské dluhy**. Další příčinou problémů je **snadná dostupnost půjček** viz výše. Další příčinou tohoto problému je, že **CS má nízkou znalost a ztíženou orientaci v běžném právním prostředí viz B.4. CS má nízkou znalost a ztíženou orientaci v běžném právním prostředí**. Svou roli také sehrává **nevhodné legislativní prostředí - zejména způsob vymáhání pohledávek, výše sankcí atd.**

C.3. Řešení dluhů (exekuce) není nastaveno motivačně

Dle pracovní skupiny není řešení dluhů/exekucí není nastaveno motivačně. **CS je demotivována řešit dluhy, spíše preferuje pasivní přístup a práci na černo**. Na tuto skutečnost má vliv **C.1. Snadná dostupnost půjček** a **C.2. CS má vícečetné exekuce**, viz také **B.1. CS nemá zdroje na uhrazení vstupních nákladů na bydlení**.

C.4. CS neumí hospodařit s financemi

Jednou z příčin tohoto problému je, že **CS má nízkou finanční a právní gramotnost**. Za velký problém považuje pracovní skupina také to, že **CS často přebírá špatný model chování z prostředí, kde vyrůstala či žije**. V těchto komunitách často žijí lidé „ze dne na den“ a **neřeší příliš budoucnost**. **CS není schopná vytvářet finanční rezervy** a to především proto, že **CS má nízké příjmy**, případně je zatížena dluhy.

3.3.6. Rizika neřešení situace

Bydlení patří mezi základní lidské potřeby. Počet lidí žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení se stále zvyšuje. Nevhodné či zcela chybné bydlení zasahuje do všech oblastí života (rodina, zaměstnanost, zdraví, volný čas, mezilidské vztahy, vzdělání a další) dotčených obyvatel. V současnosti je toto téma velmi aktuální.

Jaké jsou dopady neřešení vysokého podílu osob v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení?

- Nárůst počtu lidí bez domova
- Byznys s chudobou – zvýšený podíl osob/rodiny žijících v nevhodném bydlení, nárůst příjemců sociálních dávek
- Zvýšená kriminalita zejména v oblastech s vysokým podílem osob bez domova, v blízkosti ubytoven, azylových domů atd.

- Sociální exkluze jednotlivců a rodin vedoucí k sociálním a zdravotním problémům a ohrožení základních potřeb dětí.
- Negativní ekonomické dopady - pokřivení trhu bydlení na straně poptávky i nabídky; rostoucí výdaje státu na sociální dávky, zdravotní péči, prevenci a řešení následků kriminality atp.
- Negativní sociální dopady - materiální deprivace, apatie, patologické chování, ztráta zaměstnání, zhoršení zdravotního stavu, nárůst kriminality, sociální vyloučení.

Dluhová problematika je široce rozšířená oblast zasahující všechny oblasti života dotčených obyvatel a jejich rodin. Zadluženost ovlivňuje všechny oblasti života (bydlení, zaměstnanost, zdraví, volný čas, mezilidské vztahy, vzdělání, výchovu dětí a další) dotčených obyvatel. Zprostředkovaně pak zasahuje tento problém do celé společnosti, budeme se s ním potýkat řadu dalších let či spíše řadu desetiletí.

Jaké jsou dopady neřešení vysoké míry předlužení?

- Sociální exkluze jednotlivců a rodin vedoucí k sociálním a zdravotním problémům a ohrožení základních potřeb dětí.
- Negativní ekonomické dopady - pokřivení trhu práce na straně poptávky i nabídky; klesající příjmy státu z daní a sociálního pojištění; rostoucí výdaje státu na sociální dávky, zdravotní péči, prevenci a řešení následků kriminality atp.
- Negativní sociální dopady (materiální deprivace, apatie, patologické chování, ztráta bydlení, ztráta zaměstnání, zhoršení zdravotního stavu, nárůst kriminality, sociální vyloučení).

3.4. Dosavadní přístupy k řešení problematiky nezaměstnanosti a zadluženosti

Místní aktéři se k řešení problematiky bydlení a dluhů staví dlouhodobě aktivně. Níže uvedené nástroje byly/jsou realizovány v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování Jesenicko 2015 – 2018. Jedná se o:

- **Posílení kapacity sociálního bydlení na území města Jeseník** – toto opatření je naplňováno prostřednictvím projektů IROP sociální bydlení. V období 2015 až 2018 bylo vybudováno 8 sociálních bytů v Tylově ulici. Aktuálně jsou byty po kolaudaci a jsou využívány k sociálnímu bydlení. Do roku 2022 očekáváme vybudování dalších cca 7 sociálních bytů. Vlastníkem těchto bytů bude Církev československá husitská v Jeseníku.
- **Posílení sociálního bydlení v Bělé pod Pradědem** – do roku 2020 bude v obci, v rámci schváleného projektu IROP, vybudováno 7 sociálních bytů.

- **Posílení sociálního bydlení v obcích Mikroregionu Žulovsko** – ve městě Žulová očekáváme, že v rámci schváleného projektu IROP, bude vybudováno 12 sociálních bytů, v obci Černá Voda 9 sociálních bytů.
- **Posílení sociálního bydlení v obci Vlčice** – očekáváme, že v rámci schváleného projektu IROP, vybudováno 17 sociálních bytů.
- **Zpracování kvalitní bytové politiky na úrovni obcí** – toto opatření bylo částečně splněno. Naplnění opatření proběhlo ve spolupráci ASZ a města Jeseník. Výzkumný tým ASZ zpracoval analýzu sociálního bydlení na Jesenicku, která se stala podkladem pro koncepci. Experti ASZ město podpořili při zpracování Koncepce sociálního bydlení.
- **Prevence ztráty bydlení** byla realizována především v Mikroregionu Žulovsko prostřednictvím projektu OPZ **Domov je základ**²⁴. Nositelem projektu byl Mikroregion Žulovsko. V období 2017 – 2018 bylo v rámci projektu podpořeno 130 osob/rodin. Jednalo se zejména o doprovod osob a jejich podporu při jednání na úřadech (obecní úřady a další instituce, např. OSSZ, Úřad práce atd.). Podpora byla CS poskytována zejména při zpracování a podání žádostí o dávky, nebo při sepisování nájemních smluv. Další oblasti podpory se týkaly různých asistencí, ať už při vytvoření žádosti o splátky pohledávek, vyjednávání splátek dluhů, jednání s exekutory, nebo při vyřizování záležitostí v souvislosti s bydlením – např. zajištění energií, dokládání dokumentů potřebných pro uzavření nájemních smluv. V daném období hrozila 109 osobám ztráta bydlení, přičemž 107 osobám se díky projektu podařilo bydlení udržet.
- **Projekt Předsudek je jako nemoc**²⁵ byl v rámci SPSZ Jesenicko 2015 – 2018 byl zařazen do oblasti Koordinace a rozvoj sociálních služeb, nicméně se jedná o projekt, který má výrazný přesah do oblasti bydlení. Nositelem projektu je nezisková organizace Boetheia. Cílovou skupinou projektu jsou obyvatelé azylových domů v Jeseníku. V období 2017 a 2018 byla podpořeným cílovým skupinám zajištěna například psychologická péče (15 osob), zřízena kartačky zdravotní pojišťovny (23 osob), zajištěna registrace u praktického lékaře (33 osob) atd. Projekt obsahoval rovněž osvětové aktivity. Pozitivně bylo hodnoceno vyčlenění pracovníka na konkrétní oblast (zdravotní péči), které se může věnovat. Zdravotní stav – zejména u osob bez domova nebo obyvatel azylových domů – je pro možnost získání jakéhokoliv typu bydlení zásadní.

Již v předchozím SPSZ Jesenicko 2015 - 2018 byla definována potřeba zabývat se také problematikou zadluženosti obyvatel v lokalitě. V rámci oblasti Rozvoj sociálních služeb bylo realizováno opatření na podporu vzniku dluhové poradny:

²⁴ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005370 - Domov je základ – realizátor Mikroregion Žulovsko.

²⁵ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006132 - Předsudek je jako nemoc – realizátor Boetheia

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

- V rámci projektu **Jesenicko proti dluhům**²⁶ byla v Jeseníku otevřena dluhová poradna, která je určena pro obyvatele celé okresu Jeseník. Nositel projektu je Středisko rozvoje sociálních služeb, o.p.s. Klíčovou aktivitou projektu je poskytování poradenství, primárně ambulantní formou, mimo režim sociální služby. Poradenství je úzce profilováno na dluhové poradenství a pomoc při zpracování a podání návrhu na oddlužení. V období 2017 a 2018 bylo v rámci projektu podpořeno 159 osob. U 27 osob byl podán návrh na oddlužení a 26 návrhů bylo schváleno. U 26 schválených návrhů na oddlužení byl celkový dluh 19 493 620,00 Kč. Zároveň bylo zastaveno či zrušeno 198 vykonatelných exekucí a 124 nevykonatelných závazků. U 93 osob byly zmapovány jejich závazky. Dluhová poradna rovněž pořádá preventivní programy formou interaktivních besed.

3.5. Priority a zdůvodnění potřeby

Jedním z trendů současného ekonomického vývoje jsou stoupající ceny tržního nájemného a ceny energií a služeb. Tento negativní trend způsobuje, že lidé ohrožení chudobou nemají po zaplacení nájemného a ostatních služeb zbytné finanční prostředky na uspokojování ostatních základních životních potřeb (potraviny, oděvy, kulturní a společenské vyžití). Těmto osobám se potom často stávají „útočištěm“ nejrůznější nevyhovující provizoria, předražené ubytovny nebo nevyhovující a nedůstojné nájemní byty.

Obce a města v minulosti rozprodala významnou část svých bytových fondů a nejsou tak schopné zajistit dostupné bydlení osobám v bytové nouzi. Obce zapojené do TAP Jesenicko 2019 - 2022 usilují o změnu tohoto nepříznivého vývoje. A to především vybudováním sociálních bytů v lokalitě, přičemž předpokládáme, že v nejbližších letech dojde k vybudování dalších cca **52 sociálních bytů**. Sociální bydlení bude poskytováno **osobám v bytové nouzi nebo bytovou nouzí bezprostředně ohroženým**, včetně lidí, kteří **vynakládají na bydlení nepřiměřenou výši svých příjmů**. Uživatelům sociálního bydlení bude nutné, v případě potřeby, poskytovat podporu **formou sociální práce a odborného poradenství** a případně také **dluhového poradenství**, protože dluhy – a zejména dluhy vůči obcím – jsou pro zájemce o obecní či sociální byty často limitující.

Obce v lokalitě rovněž považují za prioritní uchopit problematiku bydlení systematicky a koordinačně, tj. podpořit tvorbu **koncepce bytové politiky na úrovni obcí či mikroregionu**, vypracovat **programy prevence ztráty bydlení** a **zmapovat** problematiku **sociálního bydlení** v lokalitě včetně **zájemců o sociální bydlení**.

Partnerské neziskové organizace považují za potřebné **podpořit** také **specifické cílové skupiny v přístupu k bydlení** případně pomoci vybraným cílovým skupinám **udržet bydlení**. V rámci TAP se bude pozornost zaměřovat například na osoby s duševním onemocněním,

²⁶ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003827 - Jesenicko proti dluhům - Středisko rozvoje sociálních služeb, o.p.s. Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

osoby bez přístřeší, obyvatelé azylových domů či příbuzenské pěstounské rodiny ohrožené ztrátou bydlení.

Zadlužení osob je celospolečenský problém, který zasahuje širokou vrstvu obyvatel. Zvláště ohroženou skupinou jsou sociálně vyloučení, kdy **zatížení exekucemi se stává normou** a předlužení **vytváří podmínky pro další zhoršení ve všech oblastech – zaměstnanost, bydlení, vzdělávání, mezilidské vztahy** a s tím spojené **ohrožení sociálně-patologickými jevy**, jako je užívání návykových látek, kriminalita atd.

Snížení počtu zadlužených osob naopak vytváří podmínky pro **zlepšení ve všech výše uvedených oblastech**. Situace v prostředí zadluženosti byla dlouhou dobu nastavena spíše pro prohlubování tohoto jevu. Právě probíhající „reforma“ všech podmínek (např. novela insolvenčního zákona, nový zákon o spotřebitelském úvěru, novela exekučního řádu, novela vyhlášky o nezabavitelné částce) má přispět pro řešení předluženosti nemalé části obyvatel. Společně se změnami na legislativní úrovni musí dojít **k udržení a navýšení kapacit a kvality poskytovaných služeb dluhových poradců** (např. v rámci odborného sociálního poradenství), **působit směrem k zaměstnavatelům** (kteří jsou administrativně i provozně zatíženi zaměstnáváním osob s exekucemi či insolvencí) a v neposlední řadě **působit preventivně na obyvatele** - primární prevence dětí a mládeže, kampaně proti zadlužování, finanční a právní gramotnost, neformální vzdělávání atd.

4. NÁVRHOVÁ ČÁST

Tematický akční plán Jesenicko je zaměřen na oblast bydlení a dluhové problematiky. K řešení těchto problémů vznikla Pracovní skupiny bydlení a dluhy, která identifikovala problémy a stanovila následující priority a cíle pro období 2019 – 2022:

Tabulka č. 10 Návrhová část

Priorita pro oblast bydlení	A. Snížit podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení
Cíl:	<p>A.1. V období 2019 až 2022 iniciovat proces institucionalizace sociálního bydlení na Jesenicku</p> <p>V rámci tohoto cíle bude oblast sociálního bydlení zastřešena společnou platformou obcí, svazků obcí a NNO působících v oblasti sociálního začleňování, dále bude zpracována koncepce bydlení pro obce případně svazek obcí a budou vypracovány podpůrné dokumenty pro oblast bydlení např. databáze příjemců o sociální bydlení, domovní řády pro sociální byty atd.</p>
Cíl:	<p>A.2. Do roku 2022 zajistit ve vyšší míře dostupné a stabilní bydlení na Jesenicku s důrazem na kvalitu a diverzitu bytového fondu</p> <p>Hlavním cílem je podpořit obce v realizaci projektů IROP výzvy č. 80 Sociální bydlení. V rámci této výzvy je v lokalitě plánováno vybudování až 53 sociálních bytů. Obce budou podpořeny v přípravě dalších projektů zaměřených na budování sociálních případně dostupných bytů.</p>
Cíl:	<p>A.3. V období 2019 až 2022 podpořit cílovou skupinu při získávání případně udržení standardního bydlení</p> <p>Opatření se zaměřují zejména na podporu CS při získávání/udržení bydlení a to prostřednictvím poradenství, doprovázení a vzdělávacích aktivit. Některým specifickým skupinám bude věnována zvýšená pozornost a to například osobám s duševními či zdravotními problémy, osobám žijícím v azylových domech, příbuzenským pěstounským rodinám a původním rodinám dětí v náhradní rodinné péči atd.</p>
Priorita pro oblast dluhů	B. Snížit podíl zadlužených či předlužených osob z CS
Cíl:	<p>B.1. V období 2019 až 2022 podporovat rozvoj dluhového poradenství na Jesenicku</p> <p>Cílem je podpořit CS v procesu oddlužování a to především prostřednictvím dluhového poradenství zajišťovaného terénní formou. Dále budou podpořeny subjekty působící v dluhové oblasti ve</p>

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

	vzdělávání a síťování a to jak v rámci činnosti Dluhové platformy Jesenicko, která se orientuje na vzdělávání a sdílení dobré praxe, tak síťováním dluhových poradců a případně terénních pracovníků zaměřeným na poskytované služby a cílové skupiny v lokalitě. Část opatření je cílena na zaměstnavatele, kteří získají znalosti a dovednosti nezbytné k zaměstnávání předlužených osob a sníží se bariéry při zaměstnávání předlužených osob
--	--

4.1. Strategie intervence pro oblast bydlení

Tabulka č. 11 Strategie intervence pro oblast bydlení

Strategie intervence	A. Snížit podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení		
Tematická oblast/ tematické oblasti	Bydlení		
Obecný cíl	Očekávaná změna/dopad:	Cílová skupina:	Rizika ²⁷ (kapacitní, externí, apod.):
A.1. V období 2019 až 2022 iniciovat proces institucionalizace sociálního bydlení na Jesenicku	Oblast sociálního bydlení je uchopena koncepčně na úrovni obcí. Dochází k spolupráci a síťování zástupců obcí, NNO, zaměstnavatelů, ÚP a dalších relevantních partnerů v oblasti sociálního bydlení. Partneři získají znalosti a dovednosti v oblasti sociálního bydlení	Obce, svazky obcí, NNO působící v oblasti sociálního začleňování	Nezájem obcí, svazků obcí a dalších aktérů
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:	Cílová skupina:	Rizika:
A.1.1. Do roku 2022 zpracovat koncepci bytové politiky v	Oblast sociálního bydlení je uchopena koncepčně na úrovni obcí. Dochází k spolupráci a síťování	Obce, svazky obcí, NNO působící v oblasti sociálního	Nezájem obcí, svazků obcí a dalších aktérů

²⁷ Závěry a doporučení vyplývající z analýzy rizik (viz příklad shrnutí výsledků doporučeného postupu analýzy rizik). Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

obcí/koncepce sociálního bydlení v obcích	zástupců obcí, NNO, zaměstnavatelů, ÚP a dalších relevantních partnerů v oblasti sociálního bydlení.		začleňování		
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
A.1.1.1. Vytvoření Platformy sociálního bydlení na Jesenicku	2020 – 2022	ASZ a obce	1 platforma pro sociální bydlení 3 setkání/ rok	Vlastní náklady	X
A.1.1.2. Tvorba koncepcí sociálního bydlení	2020 – 2022	Obce	1 analýza sociálního bydlení 1 koncepce sociálního bydlení	OPZ	4 450 000
A.1.1.3. Tvorba podpůrných opatření pro oblast sociálního bydlení	2020 – 2022	Obce	1 databáze zájemců o sociální bydlení 1 pravidla pro přidělování sociálních bytů 1 domovní řád pro obecní/sociální byty	OPZ	Viz alokace A.1.1.2.

Tabulka č. 12 Strategie intervence pro oblast bydlení

Obecný cíl	Očekávaná změna/dopad:	Cílová skupina:	Rizika ²⁸ (kapacitní, externí, apod.):
A.2. Do roku 2022 zajistit ve vyšší míře dostupné a stabilní bydlení na Jesenicku s důrazem na kvalitu a diverzitu bytového fondu	Zvýšený počet sociálních a dostupných bytů v lokalitě.	Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem obcí, svazků obcí a dalších aktérů

²⁸ Závěry a doporučení vyplývající z analýzy rizik (viz příklad shrnutí výsledků doporučeného postupu analýzy rizik). Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
A.2.1. Do roku 2022 posílit kapacity sociálního a dostupného bydlení v lokalitě.	Zvýšený počet sociálních a dostupných bytů v lokalitě.		Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem obcí realizovat schválené projekty IROP. Nezájem obcí o dotace IROP/SFRB	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
A.2.1.1. Podpořit obce v realizaci projektů IROP výzvy č. 80 Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality II.	2019 - 2022	ASZ	3 projektová poradenství IROP/rok	ASZ	x
A.2.1.2. Navýšit kapacity sociálního bydlení výstavbou či rekonstrukcí bytů v režimu sociálního bydlení	2020+	Obce, NNO	15 sociálních bytů	IROP	30 000 000
A.2.1.3. Navýšit kapacitu dostupného bydlení výstavbou či rekonstrukcí bytů	2020+	Obce, NNO	15 dostupných bytů	SFRB	30 000 000
A.2.1.4. Zvýšit kvalitu bydlení v azylových zařízeních	2020 – 2022	Obce, NNO	1 rekonstruovaný azylový dům	IROP	20 000 000

Tabulka č. 13 Strategie intervence pro oblast bydlení

Obecný cíl	Očekávaná změna/dopad:	Cílová skupina:	Rizika ²⁹ (kapacitní, externí, apod.):
------------	------------------------	-----------------	---

²⁹ Závěry a doporučení vyplývající z analýzy rizik (viz příklad shrnutí výsledků doporučeného postupu analýzy rizik). Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

A.3. V období 2019 až 2022 podpořit cílovou skupinu při získávání případně udržení standardního bydlení	Vyšší podíl osoby z CS, kterým se podaří získat případně udržet standardní bydlení. Bude vytvořen a využíván garanční fond pro oblast bydlení (finanční prostředky na kauci a další náklady spojené s bydlením prostřednictvím).		Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem CS	
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
A.3.1. V období 2019 až 2022 podpořit CS při získávání standardního bydlení případně při přechodu do standardního bydlení	Vyšší podíl osoby z CS, kterým se podaří získat standardní bydlení.		Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem CS	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
A.3.1.1. Snižovat dostupnost nájemního bydlení pro CS prostřednictvím poradenství a doprovázení	2020 - 2022	NNO + svazky obcí	225 podpořených osob/rodin, kterým bude poskytnuta odborná pomoc při hledání bydlení	OPZ	10 200 000 + alokace A.1.1.2.
A.3.1.2. Zprostředkovat CS bydlení prostřednictvím poradenství a doprovázení		NNO + svazky obcí	75 podpořených osob/rodin, kterým bude zprostředkováno bydlení	OPZ	Alokace A.3.1.1. + alokace A.1.1.2.
A.3.1.3. Vytvořit garanční fond - kauce, zařízení bytů	2020 – 2022	Obce	1 garanční fond	Jiné zdroje	X

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

A.3.1.4. Pomáhat CS získat finanční prostředky na kauci a další náklady spojené s bydlením prostřednictvím MOP ³⁰ či garančního fondu	2020 – 2022	NNO + svazky obcí	46 osob/rodin podpořených při získávání finančních prostředků na bydlení	OPZ	Alokace A.3.1.1. + alokace A.1.1.2.
A.3.2.2. Doprovázet CS během zabydlování	2019 - 2022	NNO	55 podpořených osob/rodin v procesu zabydlování	OPZ	Viz alokace A.3.1.1.
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
A.3.2. V období 2019 až 2022 pomáhat CS udržet bydlení	Vyšší podíl osoby z CS, kterým se podaří udržet standardní bydlení.		Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem CS	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
A.3.2.1. Poskytovat CS základní poradenství	2020 - 2022	NNO + svazky obcí	150 osob/rodin podpořených prostřednictvím poradenství	OPZ	1 800 000 + alokace A.3.1.1. + alokace A.1.1.2.
A.3.2.2. Zvýšit obecné a právní povědomí CS v oblasti prevence ztráty bydlení	2020 - 2022	NNO	70 osob získá obecné a právní znalosti v oblasti prevence ztráty bydlení	OPZ	Alokace A.3.1.1.

³⁰ MOP – Mimořádná okamžitá pomoc sloužící k překonání nenadálých životních situací. MOP je jednorázová sociální dávka. Stát jí vyplácí osobám v hmotné nouzi.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

A.3.2.3. Zvýšit komunikační dovedností CS	2020 - 2022	NNO	100 osob zdokonalí své komunikační dovednosti	OPZ	Alokace A.3.1.1.
A.3.2.4. Zlepšit sousedské vztahy CS a sousedů případně CS a majoritní společnosti	2020 – 2022	NNO + svazky obcí	11 destigmatizačních akcí 15 veřejných a sousedských akcí	OPZ	Alokace A.3.1.1. + alokace A.1.1.2.
A.3.2.5. Pomáhat CS získat finanční prostředky na udržení bydlení	2020 - 2022	NNO	25 osob/rodin, kterým byla zajištěna pomoc při získávání finančních prostředků	OPZ	Alokace A.3.1.1.
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
A.3.3. Podpora CS při řešení zdravotních problémů, případně při přechodu ze zdravotnických či státních zařízení do standardního bydlení včetně terapeutických služeb	CS aktivně řeší svoji zdravotní situaci CS má zajištěny potřebné doklady pro uplatnění nároku na zdravotní péči		Viz 3.3.2. Cílové skupiny pro oblast bydlení	Nezájem CS	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
A.3.3.1. Poskytnout CS podporu při jednání s lékaři a úřady	2020 - 2022	NNO	50 osoby podpořené při jednání s lékaři/úřady	OPZ	Alokace A.3.1.1.
A.3.3.2. Realizovat pro CS motivační kurzy a vzdělávací aktivity	2020 - 2022	NNO	15 skupinových případně individuálních kurzů	OPZ	Alokace A.3.1.1.

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

			56 osob, které budou motivovány k řešení zdravotních problémů		
A.3.3.3. Zajistit CS terapeutické služby	2020 – 2022	NNO	85 osob, kterým bude poskytnuta terapeutická služba		Alokace A.3.1.1.

V této části jsou uvedeny informace o možných překážkách, které mohou nastat při realizaci konkrétních opatření. Tato část je tvořena identifikací rizik a kroků vedoucích k eliminaci možných negativních dopadů. Na straně CS lze identifikovat riziko jejího nedostatečného zájmu. Toto riziko je velmi akutní u sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením. Na straně realizátora je možné zmínit nevhodně zvolený styl komunikace s cílovou skupinou. Jistým ohrožením je i nespolupráce s dalšími významnými aktéry řešení.

Tabulka č. 14 Analýza rizik pro oblast bydlení

Název rizika	Pravděpodobnost	Závažnost	Vyhodnocení	Prevence
Nezájem partnerů (platformy, vzdělávání)	střední	nízká	průběžně	Vhodně zvolená témata vzdělávání. Řešení aktuálních témat. Mapování potřeb.
Nezájem CS	Střední	vysoká	průběžně	Motivace CS. Zaměření na potřeby CS.
Nedostatečná komunikace s CS	nízká	střední	průběžně	Práci s CS budou zajišťovat zkušení pracovníci.
Nevhodně zvolený způsob komunikace s CS	nízká	střední	průběžně	Práci s CS budou zajišťovat zkušení pracovníci.
Nevhodně zvolená témata pro motivační a vzdělávací kurzy	nízká	střední	průběžně	Témata budou zvolena na základě skutečných potřeb CS.

4.2. Strategie intervence pro oblast dluhů

Tabulka č. 15 Strategie intervence pro oblast dluhů

Strategie intervence		B. Snížit podíl zadlužených či předlužených osob z CS			
Tematická oblast/ tematické oblasti		Dluhy			
Obecný cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika ³¹ (kapacitní, externí, apod.):	
B.1. V období 2019 až 2022 podporovat rozvoj dluhového poradenství na Jesenicku	<p>Dochází k spolupráci a síťování zástupců obcí, NNO a dalších relevantních partnerů v oblasti dluhů.</p> <p>Terénní a sociální pracovníci a dluhový poradci získají znalosti a dovednosti v oblasti dluhové problematiky</p> <p>Navýšení kapacit terénních dluhových poradců</p> <p>Snížení podílu zadlužených či předlužených osob v cílové skupině</p> <p>Zvýšená finanční gramotnost CS</p>		Dluhový poradci, terénní pracovníci, sociální pracovníci	Nezájem obcí, svazků obcí a dalších aktérů	
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
B.1.1. V období 2019 až 2022 podpořit subjekty působící v dluhové oblasti ve vzdělávání a síťování	<p>Dochází k spolupráci a síťování zástupců obcí, NNO a dalších relevantních partnerů v oblasti dluhů.</p> <p>Terénní a sociální pracovníci a dluhový poradci získají znalosti a dovednosti v oblasti dluhové problematiky</p>		Dluhový poradci, terénní pracovníci, sociální pracovníci	Nezájem dluhových poradců, terénních a sociálních pracovníků	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč

³¹ Závěry a doporučení vyplývající z analýzy rizik (viz příklad shrnutí výsledků doporučeného postupu analýzy rizik). Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

B.1.1.1. Prostřednictvím Dluhové platformy realizovat vzdělávací a osvětové akce pro dluhové poradce a terénní a sociální pracovníky	2019 – 2022	ASZ + město Jeseník	1 dluhová platforma 3 vzdělávací akce/rok	Vlastní náklady	X
B.1.1.2. Prostřednictvím Dluhové platformy podporovat síťování dluhových poradců a terénních a sociálních pracovníků	2019 – 2022	ASZ + město Jeseník	3 setkání/ rok	Vlastní náklady	X
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
B.1.2. V období 2019 až 2022 podpořit zadlužené či předlužené osoby při řešení dluhů a exekucí	Navýšení kapacit terénních dluhových poradců Snížení podílu zadlužených či předlužených osob v cílové skupině Zvýšená finanční gramotnost CS		3.3.3. Cílové skupiny pro oblast dluhů	Nedostatek terénních dluhových poradců Nezájem CS	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace/Kč
B.1.2.1. Rozšířit terénní dluhové poradenství	2020 – 2022	NNO	135 osob/rodin, kterým bylo poskytnuto dluhové poradenství 55 podaných/ schválených návrhů na oddlužení	OPZ č. 52	3 500 000 + A.3.1.1.
B.1.2.2. Zajistit spolupráci dluhových poradců a terénních a sociálních pracovníků při řešení	2019 – 2022	NNO	10 setkání /rok	Vlastní zdroje	X

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

dluhů CS					
B.1.2.3. Realizovat osvětové a vzdělávací akce zaměřené na zvýšení finanční gramotnosti CS a veřejnosti	2019 – 2022	NNO	25 vzdělávacích akcí 225 osob, které získají znalosti a dovednosti v oblasti finanční gramotnosti	OPZ	Alokace B.1.2.2. + A.3.1.1.
Specifický cíl	Očekávaná změna/dopad:		Cílová skupina:	Rizika:	
B.1.3. Zvýšit finanční a právní gramotnost zaměstnavatelů	Zaměstnavatelé znají své povinnosti, které pro ně vyplývají ze zaměstnávání předlužených osob Zaměstnavatelé získají znalosti a dovednosti nezbytné k zaměstnávání předlužených osob a sníží se bariéry při zaměstnávání předlužených osob		Zaměstnavatelé zadlužených či předlužených osob, mzdoví účetní	Nezájem zaměstnavatelů	
Opatření	Termín	Garant	Indikátory	Zdroj:	Alokace
B.1.3.1. Zajistit podporu zaměstnavatelů ze strany dluhových poradců v zaměstnávání zadlužených osob	2020 – 2022	ASZ a NNO	10 podpořených zaměstnavatelů	Vlastní zdroje	X
B.1.3.2. Realizovat vzdělávací kurzy pro zaměstnavatele a účetní	2020 – 2022	ASZ	1 vzdělávací akce/rok	Vlastní zdroje	X

Následují informace o možných překážkách, které mohou nastat při realizaci konkrétních opatření. Tato část je tvořena identifikací rizik a kroků vedoucích k eliminaci možných

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

negativních dopadů. Na straně CS lze identifikovat riziko jejího nedostatečného zájmu. Toto riziko je velmi akutní u sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením. Na straně realizátora je možné zmínit nevhodně zvolený styl komunikace s cílovou skupinou. Jistým ohrožením je i nespolupráce s dalšími významnými aktéry řešení.

Tabulka č. 16 Analýza rizik pro oblast bydlení

Název rizika	Pravděpodobnost	Závažnost	Vyhodnocení	Prevence
Nezájem CS	Střední	vysoká	průběžně	Motivace CS. Zaměření na potřeby CS.
Nedostatečná komunikace s CS	nízká	střední	průběžně	Práci s CS budou zajišťovat zkušení pracovníci.
Nevhodně zvolený způsob komunikace s CS	nízká	střední	průběžně	Práci s CS budou zajišťovat zkušení pracovníci.
Nevhodně zvolená témata pro motivační a vzdělávací kurzy	nízká	střední	průběžně	Témata budou zvolena na základě skutečných potřeb CS.
Nezájem partnerů (platformy, vzdělávání)	střední	nízká	průběžně	Vhodně zvolená témata vzdělávání. Řešení aktuálních témat. Mapování potřeb.
Nezájem zaměstnavatelů (o vzdělávání k zaměstnávání předlužených lidí)	Střední	střední	průběžně	Vhodně zvolená témata vzdělávání na základě potřeb zaměstnavatelů.

5. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Implementační fáze Tematického akčního plánu je postavena na základě jasně definovaných činností a rolí jednotlivých subjektů budovaného vztahu.

5.1. Role ASZ

ASZ bude aktivně podporovat obce při realizaci výše uvedených oblastí. Konkrétně budou ze strany ASZ zajišťovány tyto aktivity (včetně společných akcí):

- expertní podpora v oblasti bydlení a zadluženosti
- úzká spolupráce při průběžném vyhodnocování dokumentu Tematického akčního plánu
- úzká spolupráce při podpoře realizace aktivit vycházejících z Tematického akčního plánu včetně podpory realizace projektových činností
- přenášení podnětů ze strany obce k národním institucím, včetně příslušných resortů
- pomoc při nastavení systému vyhodnocování nastavených opatření
- podpora projektové činnosti ve vztahu k příslušným výzvám ESIF

ASZ vyčlení pro oblast spolupráce jednoho lokálního konzultanta s odpovídajícím úvazkem, který bude obcím k dispozici. Kromě této personální podpory budou dále využity příslušné expertní a výzkumné personální zdroje (dle poptávky k řešenému tématu).

5.2. Role obcí

Obce budou dle závazku aktivně spolupracovat na definovaných cílech v rámci materiálu TAP. Konkrétně bude obec zajišťovat tyto aktivity:

- materiální a organizační podpora realizovaných akcí, včetně jednání utvořených pracovních skupin,
- aktivní činnost při naplňování cílů definovaných v jednotlivých oblastech (na základě TAP),
- spolupráce na výzkumné činnosti,
- spolupráce na procesu monitoringu a vyhodnocování příslušných dopadů.

Obce pověří jednoho pracovníka, který bude mít kompetence pro řešení agendy sociálního začleňování, a který bude odpovídat za koordinaci výše uvedeného.

5.3. Systém spolupráce

V rámci přípravy TAP byla utvořena ve spolupráci obcí Jesenicka a ASZ Pracovní skupina bydlení a dluhy, která se začlenila do již existujícího systému Lokálního partnerství. Cílem vytvořené Pracovní skupiny (dále PS) je:

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

- a) Fáze přípravy - definování nedostatků a potřeb, příslušných tematických priorit a cílů pro tvorbu TAP,
- b) Fáze implementace – nastavení realizace jednotlivých opatření, včetně realizace identifikovaných projektových opatření,
- c) Fáze vyhodnocení – tato fáze prostupuje všemi výše zmíněnými fázemi, přičemž v závěrečném období tj. v roce 2022 bude materiál finálně vyhodnocen, včetně nabídky dalších doporučujících opatření pro zajištění kontinuity řešené problematiky.

Jednání PS jsou organizačně zajišťována pracovníkem obcí, přičemž na obsahové náplni se společně podílí pracovníci ASZ i obcí. Ročně, s ohledem na fázi spolupráce, budou realizována 2 setkání PS.

Pro zajištění koordinace a synergie řešených témat, včetně návrhu souvisejících projektových opatření, budou informace předávány k vedením obcí i dalších státních i nestátních institucí, které v lokalitě působí tak, aby bylo možné zprávu o realizaci aktivit šířit dále v rámci jednání zastupitelstev.

5.4. Vyhodnocování aktivit TAP a monitoring aktivit

Po dobu spolupráce budou průběžně vyhodnocovány jmenované cíle v rámci TAP a současně bude sledován dopad konkrétních projektových činností. S níže uvedenými výstupy budou průběžně seznamová vedení obcí.

Vyhodnocování TAP

Dokument TAP bude hodnocen v souladu s obsahem příslušného naplnění cíle. Materiál bude průběžně vyhodnocován s níže uvedeným harmonogramem:

Tabulka č. 16 Harmonogram vyhodnocení TAP

Termín	Zapojení aktéři	Výstup
2020 (1. pololetí)	ASZ, zapojené obce a další aktéři	Interní zpráva průběžného hodnocení TAP.
2021 (1. pololetí)	ASZ, zapojené obce a další aktéři	Interní zpráva průběžného hodnocení TAP.
2022 (1. pololetí)	ASZ, zapojené obce a další aktéři	Závěrečná zpráva hodnocení TAP, včetně návrhu doporučení návazných opatření.

Při vyhodnocení TAP budou využity:

- Statistické údaje vztahující se k sociálnímu začleňování (zejména pro oblasti bydlení a dluhové problematiky).

- Výstupy a dopady projektových i neprojektových aktivit realizovaných v rámci aktivit KPSVL či mimo ně.
- Průběžné evaluační zprávy konkrétních opatření vycházejících z TAP.
- Další výzkumná činnost realizovaná na území zapojených obcí, včetně dalších šetření, která mají vztah k řešené problematice.

Na procesu hodnocení se budou aktivně podílet konkrétní pracovníci obcí (a dalších zapojených institucí) při úzké spolupráci s pracovníky ASZ – lokální konzultant, výzkumník, expert pro danou tematickou oblast.

Monitoring

Nastavení monitoringu projektových činností je podmínkou pro úspěšné vyhodnocení plánů, jejichž cíle jsou spjaté se zdroji ESF. Pro monitoring projektových aktivit byl ASZ vytvořen proces (viz příloha), který se zaměřuje na reflexi změn (zamýšlených i nezamýšlených), které jsou dosahovány realizovanými aktivitami projektu v území sociálně vyloučených lokalit a územích, na něž se zaměřuje příslušný Tematický akční plán.

Tabulka č. 17 Harmonogram monitoringu dopadů TAP

Termín	Zapojení aktéři	Výstup
2020 (1. pololetí)	ASZ, zapojené obce, realizátor projekt	Nastavení monitoringu dle aktuální metody a parametrů.
2021 (1. pololetí)	ASZ, zapojené obce, realizátor projekt	Interní zpráva průběžného monitoringu.
2022 (1./2. pololetí)	ASZ, zapojené obce, realizátor projekt	Závěrečná zpráva hodnocení dopadového monitoringu projektu.

Podobně jako na procesu vyhodnocení TAP, tak i na monitoringu, se budou aktivně podílet konkrétní pracovníci obcí (a dalších zapojených institucí) při úzké spolupráci s pracovníky ASZ – lokální konzultant, výzkumník, expert pro danou tematickou oblast.

Seznam zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CS	Cílová skupina
IROP	Inetgorvaný regionální operační program
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
NNO	Nestátní neziskové organizace
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
PS	Pracovní skupina
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
TAP	Tematický akční plán
z.s.	Zapsaný spolek

Seznam obrázků

- Obrázek č. 1 Typologie sociálně vyloučených lokalit
Obrázek č. 2 Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník
Obrázek č. 3 Počet osob v osobním bankrotu

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Seznam zapojených obcí v období 2019 – 2022
Tabulka č. 2 Obce se sociálně vyloučenými lokalitami na území zapojených obcí
Tabulka č. 3 Přehled vývoje počtu obyvatel v zapojených obcích
Tabulka č. 4 Počet obecních bytů a výše nájemného v obecních bytech
Tabulka č. 5 Souhrnné údaje o bytovém fondu zapojených obcí Jesenicka
Tabulka č. 6 Počty příjemců vybraných dávek hmotné nouze v prosinci v letech 2016 – 2018
Tabulka č. 7 Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník
Tabulka č. 8 Počet podaných insolvenčních návrhů za rok 2018
Tabulka č. 9 Souhrnná data o exekucích a insolvencích v zapojených obcích
Tabulka č. 10 Návrhová část
Tabulka č. 11 Strategie intervence pro oblast bydlení
Tabulka č. 12 Strategie intervence pro oblast bydlení
Tabulka č. 13 Strategie intervence pro oblast bydlení
Tabulka č. 14 Analýza rizik pro oblast bydlení
Tabulka č. 15 Strategie intervence pro oblast dluhů
Tabulka č. 16 Harmonogram vyhodnocení TAP
Tabulka č. 17 Harmonogram monitoringu dopadů TAP

Seznam grafů

- Graf č. 1 Podíl příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých ORP Jeseník

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Graf č. 2 Procentuální podíl vícečetných exekucí v ORP Jeseník

Zdroje

- Agentura pro sociální začleňování. (2015) Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2015 – 2018.
- Agentura pro sociální začleňování. (2019) Situační analýza Jesenicka, Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu.
- Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby [online]. MPSV/Právo na dětství, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: [www.pravonadetstvi.cz/stahnout-soubor/analyza-mistni-site-jesenik. S 6](http://www.pravonadetstvi.cz/stahnout-soubor/analyza-mistni-site-jesenik.56).
- www.cenovamapa.eu
- www.mapa.cz
- www.mapaexekuci.cz
- www.czso.cz
- www.risy.cz
- www.csu.cz
- www.mpsv.cz
- OPZ č. 052
<https://www.esfcr.cz/documents/21802/5289373/Text+v%C3%BDzvy+%C4%8D.+052+OPZ.pdf/27c3f256-17fa-440b-bbff-22291717b88f?t=1484217680533>
- Zákon č. 182/2006 Sb. Insolvenční zákon
- CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005370 - Domov je základ – realizátor Mikroregion Žulovsko.
- CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006132 - Předsudek je jako nemoc – realizátor Boetheia
- CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003827 - Jesenicko proti dluhům - Středisko rozvoje sociálních služeb, o.p.s.

PŘÍLOHY

1. Financování TAP
2. Celkový přehled indikátorů TAP
3. Monitoring realizovaných projektových aktivit – monitorovací list

Příloha č. 1 – Financování TAP

Celkový rozpočet TAP a jeho čerpání

Oblast	Priorita	Ob. cíl	Sp. cíl	Částka celkem (Kč)	Finanční zdroj
Bydlení	A.	A.1.	A.1.1.	4 450 000,0	OP Z 2.1.1
		A.2.	A.2.1.	80 000 000,0	IROP/SFRB
		A.3.	A.3.1.	10 200 000,0	OP Z 2.1.1
			A.3.2.	1 800 000,0	OP Z 2.1.1
			A.3.3.	Alokace zahrnuta výše	OP Z 2.1.1
		B.1.	B.1.1.	x	x
Dluhy	B.		B.1.2.	3 550 000,0	OP Z 2.1.1
OPZ (KPSVL) celkem:		20 000 000,0 Kč			
IROP (KPSVL) celkem:		50 000 000,0 Kč			
SFRB či jiné národní zdroje		30 000 000,0 Kč			
TAP CELKEM:		100 000 000,0 Kč			

Čerpání TAP v OPZ – prioritní osa 2.

Oblast	Bydlení
Priorita	A. Snížit podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení
Obecný cíl	A.1. V období 2019 až 2022 iniciovat proces institucionalizace sociálního bydlení na Jesenicku
Specifický cíl	A.1.1. Do roku 2022 zpracovat koncepce bytové politiky v obcích/koncepce sociálního bydlení v obcích
Opatření	Realizace projektových opatření OPZ dle návrhové části (březen 2020 – červen 2022)
Alokace (výzva pro SVL)	4 450 000,0 Kč
Operační program	OP Z
Prioritní osa	2.
Specifický cíl	2.1.1.
OPZ (výzva pro SVL) celkem	20 000 000,0 Kč
TAP celkem:	100 000 000,0 Kč

Oblast	Bydlení
Priorita	A. Snížit podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení
Obecný cíl	A.3. V období 2019 až 2022 podpořit cílovou skupinu při získávání případně udržení standardního bydlení
Specifický cíl	A.3.1. V období 2019 až 2022 podpořit CS při získávání standardního bydlení případně při přechodu do standardního bydlení
Opatření	Realizace projektových opatření OPZ dle návrhové části (březen 2020 –

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

	červen 2022)
Alokace (výzva pro SVL)	10 200 000 Kč
Operační program	OP Z
Prioritní osa	2.
Specifický cíl	2.1.1.
OPZ (výzva pro SVL) celkem	20 000 000,0 Kč
TAP celkem:	100 000 000,0 Kč

Oblast	Bydlení
Priorita	A. Snížit podíl osob žijících v nestandardním bydlení nebo ohrožených ztrátou bydlení
Obecný cíl	A.3. V období 2019 až 2022 podpořit cílovou skupinu při získávání případně udržení standardního bydlení
Specifický cíl	A.3.2. V období 2019 až 2022 pomáhat CS udržet bydlení
Opatření	Realizace projektových opatření OPZ dle návrhové části (březen 2020 – červen 2022)
Alokace (výzva pro SVL)	1 800 000 Kč
Operační program	OP Z
Prioritní osa	2.
Specifický cíl	2.1.1.
OPZ (výzva pro SVL) celkem	20 000 000,0 Kč
TAP celkem:	100 000 000,0 Kč

Oblast	Dluhy
Priorita	B. Snížit podíl zadlužených či předlužených osob z CS
Obecný cíl	B.1. V období 2019 až 2022 podporovat rozvoj dluhového poradenství na Jesenicku
Specifický cíl	B.1.2. V období 2019 až 2022 podpořit zadlužené či předlužené osoby při řešení dluhů a exekucí
Opatření	Realizace projektových opatření OPZ dle návrhové části (březen 2020 – červen 2022)
Alokace (výzva pro SVL)	3 550 000 Kč
Operační program	OP Z
Prioritní osa	2.
Specifický cíl	2.1.1.
OPZ (výzva pro SVL) celkem	20 000 000,0 Kč
TAP celkem:	100 000 000,0 Kč